

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ સ્થિત ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નંબર: ૪૨૯૯ / ૨૦૧૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

=====

- ૧ શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે?
- ૨ પત્રકારને મોકલવામાં આવે કે નહીં?
- ૩ શું ન્યાયમૂર્તિશ્રીઓ ચુકાદાની યોગ્ય નકલ જોવા માંગે છે?

૪ શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ પણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?

૫ શું આને સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવાનો રહેશે?

=====

યોગેન્દ્રકુમાર ગુપ્તા અરજદાર

વિરુદ્ધ

આવકવેરા અધિકારી પ્રતિવાદી

=====

ઉપસ્થિતિ:

શ્રી મનીષ જે. શાહ, એડવોકેટ: અરજદાર નં. ૧ તરફથી

શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ, એડવોકેટ: પ્રતિવાદી તરફથી

=====

કોરમ:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

તારીખ: ૧૬/૦૫/૨૦૧૪

સી.એ.વી. ચુકાદો

(દ્વારા: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી)

૧. વર્તમાન અરજી ભારતના બંધારણની કલમ ૨૨૬ હેઠળ, ૨૦૦૬-૦૭ ના આકારણી વર્ષ (ત્યારબાદ 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખાશે) ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલી ફરીથી ખોલવાની નોટિસને પડકારતી, નીચેની હકીકતલક્ષી પૃષ્ઠભૂમિમાં દાખલ કરવામાં આવી છે:

૧.૧ ઉપરોક્ત આકારણી વર્ષ માટે અરજદારે તેમની કુલ આવક રૂ. ૬૪,૬૫,૧૪૪/- દર્શાવતું આવકનું રિટર્ન રજૂ કર્યું. ૨૧ જૂન, ૨૦૦૭ અને ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ કાયદાની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ નોટિસ અને ત્યારબાદ કલમ ૧૪૨(૧) હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત નોટિસમાં, અરજદાર દ્વારા પ્રાપ્ત અસુરક્ષિત લોનની વિગતો રજૂ કરવાની જરૂર હતી. ત્યારબાદ ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ કાયદાની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ બીજી નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. પ્રતિવાદી દ્વારા નિર્દેશિત બધી વિગતો

રજૂ કરવામાં આવી હતી, જેમાં ૨૭ નવેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા અસુરક્ષિત લોનની વિગતો શામેલ હતી.

૧.૨ ૩ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજની બીજી નોટિસમાં, અસુરક્ષિત લોન અને થાપણોની યાદીમાં નામો ધરાવતા તમામ પક્ષકારોની વાસ્તવિકતા અને ક્રેડિટપાત્રતા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું, જે સંપૂર્ણ સરનામું અને PAN સાથે રજૂ કરવા જરૂરી હતા. અરજદારે ૧૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા માત્ર સરનામાં, PAN અને તારીખો સાથે રકમની વિગતો જ નહીં, પરંતુ પુષ્ટિ પત્રો પણ પ્રદાન કર્યા હતા. સમગ્ર કવાયત પછી, કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ ચકાસણી મૂલ્યાંકન ૨૨ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ પૂર્ણ થયું અને આકારણી અધિકારીએ આવકવેરા અધિનિયમ, ૧૯૬૧ (ત્યારબાદ 'અધિનિયમ' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૧૪એ અને ૯૪(૭) હેઠળ મંજૂરીઓ રદ કરી. આવા આદેશથી નારાજ અરજદારે સી.આઈ.ટી (અપીલ) સમક્ષ તેને પડકાર્યો અને તે સી.આઈ.ટી (અપીલ) સમક્ષ પેલિંગ છે.

૧.૩ આ દરમિયાન, ૨૮ માર્ચ, ૨૦૧૩ ના રોજ કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ વાંધાજનક નોટિસ, સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી, એ આધાર પર જારી કરવામાં આવી કે આકારણી અધિકારી પાસે એવું

માનવાનું કારણ હતું કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, જેમાં અરજદારને નોટિસ મળ્યાની તારીખથી ૩૦ દિવસની અંદર રિટર્ન ફાઇલ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો કારણ કે તેણે છટકી ગયેલી આવકનું મૂલ્યાંકન કરવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો.

૧.૪ ૯ એપ્રિલ, ૨૦૧૩ ના રોજ નોંધાયેલા કારણોની નકલ માંગતી વિનંતી કરવામાં આવી હતી. જોકે, પ્રતિવાદી તરફથી આગ્રહ રાખવામાં આવ્યો હતો કે અરજદારે કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસના જવાબમાં પોતાનું રિટર્ન ફાઇલ કરવાની જરૂર છે અને પછી જ કાયદાની કલમ ૧૪૮(૨) હેઠળ નોંધાયેલા કારણો પૂરા પાડી શકાય છે. તે મુજબ, અરજદારે જાહેર કર્યું કે ૩૧ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૬ ના રોજ તેમના દ્વારા દાખલ કરાયેલ મૂળ આવકનું રિટર્ન આવી નોટિસના જવાબમાં ફાઇલ કરાયેલ રિટર્ન તરીકે ગણવામાં આવશે. કાયદાની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ નોટિસ ૧૭ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૪ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી અને કારણો પણ ૧૮ ફેબ્રુઆરી, ૨૦૧૪ ના રોજ રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા, જે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવ્યા હતા:

"D સી.આઈ.ટી, CC, XXVIII, કોલકાતાના અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ માહિતી મુજબ, પત્ર નં. સી.આઈ.ટી(C)–Kol./સી.બી.આઈ./12–

13, તારીખ 04/03/2013 દ્વારા મોકલવામાં આવ્યો હતો, તે ધ્યાનમાં આવ્યું છે કે કરદાતા કંપનીએ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. કોલકાતા પાસેથી લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રહેઠાણની એન્ટ્રી મેળવી છે.

કરદાતાએ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. કોલકાતા પાસેથી લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રૂ. 8,71,00,000/- ની રહેઠાણની એન્ટ્રી લીધી છે. તેથી મારી પાસે એવું માનવાનું કારણ છે કે IT એક્ટની કલમ 147 ના અર્થમાં રૂ. 8,71,00,000/- ની રકમ આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે."

૧.૫ આ તબક્કે ૫ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ પોસ્ટ નોટિસ સમયગાળા માટેનો બીજો પત્રવ્યવહાર પુનઃઉત્પાદનને પાત્ર છે, જે કારણદર્શક નોટિસના રૂપમાં છે, જે નીચે મુજબ વાંચે છે:

"વિચારણા હેઠળના વર્ષ દરમિયાન, કરદાતાને મેસર્સ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. તરફથી રૂ. ૮,૭૧,૦૦,૦૦૦/- ની લોન અને એડવાન્સિસ મળી છે. D સી.આઈ.ટી (સેન્ટ્રલ) XXVIII, કોલકાતા તરફથી તારીખ ૧૨.૦૨.૨૦૧૩ ના રોજ મળેલી માહિતી મુજબ, મેસર્સ બસંત માર્કેટિંગ (પ્રા.) લિ. એ વર્ષ દરમિયાન વિવિધ લાભાર્થીઓને રહેઠાણની એન્ટ્રીઓ

પૂરી પાડી છે અને કરદાતા તેમાંથી એક છે. વધુમાં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે સી.બી.આઈ., મુંબઈ દ્વારા શોધ દરમિયાન મળેલી નોંધપાત્ર સામગ્રીના આધારે મેસર્સ બસંત માર્કેટિંગ (પ્રા.) લિ. અરુણ દાલમિયાની એક ડમી કંપની છે. તેથી, તમારે કારણ દર્શાવવાની જરૂર છે કે વર્ષ દરમિયાન મેસર્સ બસંત માર્કેટિંગ (પ્રા.) લિ. પાસેથી મળેલી રૂ. ૮,૭૧,૦૦,૦૦૦/- ની રકમને આવકવેરા કાયદા, ૧૯૬૧ ની કલમ ૬૮ હેઠળ રોકડ ક્રેડિટ તરીકે કેમ ન ગણવી જોઈએ ."

૧.૬ અરજદારે આ અંગે જવાબ દાખલ કરીને જણાવ્યું હતું કે તેઓ અમાન્ય નોટિસ સામે રિટ પિટિશન દાખલ કરવા માગે છે.

૧.૭ અરજદારે ૧૩ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજના પત્ર દ્વારા પ્રતિવાદીને કોલકાતાના ડીસીઆઈટી તરફથી મળેલા પત્રની નકલ પૂરી પાડવા વિનંતી કરી હતી, જેના આધારે તેણીએ વિશ્વાસ કરવાનું કારણ રચ્યું હતું. જોકે, ત્યારબાદ તરત જ ૧૪ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ, આવી નોટિસને પડકારતા નોંધાયેલા કારણો પર વાંધો દાખલ કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે એવું કંઈ દર્શાવતું નથી કે અરજદારે મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કર્યા ન હતા. અરજદારનો અભિપ્રાય હતો કે મૂળ મૂલ્યાંકન ચકાસણી પછી પૂર્ણ થયું હતું, જ્યાં વ્યવહારોની વાસ્તવિકતાનો આરોપ લગાવતા, અસુરક્ષિત લોનના

સંદર્ભમાં કોઈ વધારા કરવામાં આવ્યા નથી. અરજદારનો અભિપ્રાય પણ હતો કે જારી કરાયેલી નોટિસ અનુસાર રજૂ કરાયેલા પુષ્ટિ પત્રો અને પુરાવા આપતા દસ્તાવેજો પણ આવી નોટિસનો આધાર જ છીનવી લે છે. બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.ના ડિરેક્ટરના સોગંદનામામાં પણ ખાસ જણાવાયું હતું કે અરજદારને આપવામાં આવેલા લોનના તમામ વ્યવહારો વાસ્તવિક હતા અને બેંકિંગ ચેનલો દ્વારા આપવામાં આવ્યા હતા. અમે નોંધ્યું છે કે સીઆઈટી (અપીલ) નું કોઈ નિવેદન નથી કે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. ને આપવામાં આવેલી લોન સાચી છે અને બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. દ્વારા હાલના અરજદારને આપવામાં આવેલી બધી લોન સાચી છે.

૧.૮ અરજદાર દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે દસ્તાવેજી પુરાવાઓ દ્વારા સમર્થિત આવા સ્પષ્ટ વાંધાઓ હોવા છતાં, વાંધાઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તે જ રીતે, હાલની અરજી માન્ય નથી.

2. નોટિસ જારી થતાં, પ્રતિવાદી હાજર થયા અને અન્ય બાબતોની સાથે એક સોગંદનામું-જવાબ દાખલ કરીને વિનંતી કરી કે વૈકલ્પિક અસરકારક ઉપાય સી.આઈ.ટી (અપીલ) અને ત્યારબાદ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ દ્વારા ઉપલબ્ધ છે અને તેથી, હાલની અરજી પર વિચાર કરી શકાશે નહીં.

૨.૧ ગુણવત્તાની દ્રષ્ટિએ, આ હકીકત વિવાદાસ્પદ નથી કે ચકાસણી પછી, અરજદારના વળતરને ૨૨ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું, જ્યાં કાયદાની કલમ ૧૪એ અને ૯૪(૭) હેઠળ મંજૂરી રદ કરવામાં આવી હતી.

૨.૨ જોકે, એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે કોલકાતાના D સી.આઈ.ટી (સેન્ટ્રલ), XXVIII ના અહેવાલ દ્વારા માહિતી પ્રાપ્ત થતાં, જાણવા મળ્યું કે કરદાતાએ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રૂ. ૮.૭૧ કરોડની રહેઠાણ એન્ટ્રીઓ લીધી હતી, જે મની લોન્ડરિંગના વ્યવસાયમાં રોકાયેલી એક ડમી કંપની હતી અને તેથી, આકારણી અધિકારીએ ઠરાવ્યું હતું કે કરપાત્ર કરદાતાની આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી.

૨.૩ પ્રતિવાદીનો મત છે કે આકારણી અધિકારીને ૪ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ ડીસીઆઈટી, કોલકાતાના અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ માહિતી મળી હતી, જે મૂળ સામગ્રી જેવી હતી અને આવી માહિતીના આધારે, યોગ્ય વિચારણા કર્યા પછી, આકારણી અધિકારીએ આકારણી ફરીથી ખોલવા માટેના કારણો નોંધ્યા હતા. એવો આરોપ છે કે આકારણીકર્તા તરફથી આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં ભૂલ અથવા નિષ્ફળતા છે. ચોક્કસ અને વિશ્વસનીય માહિતી પર, આકારણી અધિકારીએ એક અભિપ્રાય અને

વાજબી માન્યતા બનાવી છે. જો કે, ૫ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ આપવામાં આવેલી કારણદર્શક સૂચનાનો કોઈ જવાબ આપવામાં આવ્યો ન હતો. તે મુજબ, વિનંતી કરવામાં આવે છે કે અરજી પર વિચાર ન કરવામાં આવે.

૩. અરજદાર વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.પી. શાહ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે.પી. શાહે ઉગ્ર દલીલ કરી હતી કે મૂળ મૂલ્યાંકન સમયે બધી હકીકતોની સંપૂર્ણ તપાસ કરવામાં આવી હતી કારણ કે તે ચકાસણી મૂલ્યાંકન હતું. બધી રસીદો ચેક દ્વારા સ્વીકારવામાં આવી છે. ફક્ત પક્ષકારોના નામ જ નહીં, પરંતુ તેમના પાન અને અન્ય વિગતો વ્યવહારોની વાસ્તવિકતાની પુષ્ટિ કરે છે. અરજદાર તરફથી કોઈપણ મહત્વપૂર્ણ વિગતો પૂરી પાડવામાં કોઈ ભૂલ કે નિષ્ફળતા ન હોય તો, નોટિસ જ નિષ્ફળ જવી જોઈએ. તેમણે વધુમાં વિનંતી કરી હતી કે આકારણી અધિકારીને આપવામાં આવેલી માહિતી પૂર્વ-તપાસના તબક્કામાં છે. રહેઠાણ પ્રવેશનો કોઈ કેસ નહોતો. તેથી, નોટિસ જારી કરતા પહેલા આકારણી અધિકારીએ પ્રારંભિક તપાસ કરવી જરૂરી હતી. આખો મુદ્દો શંકાના દાયરામાં રહ્યો છે. કારણ કે કોઈ પણ સત્તા શંકાના કારણથી આગળ વધી નથી, તેથી કોર્ટે હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ. તેમણે વિનંતી કરી હતી કે મહેસૂલ અધિકારીને નોંધાયેલા કારણો પૂરા પાડવા અને તેનો નિકાલ કરવાનો નિર્દેશ આપવાનો સર્વોચ્ચ અદાલતનો ઉદ્દેશ ખાલી ઔપચારિકતા તરીકે ન ગણી શકાય. GKN ડ્રાઇવશાફ્ટ્સ (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી

અને અન્યોના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખીને, 259 ITR 19 (SC) માં નોંધાયેલા, તેમણે વધુમાં વિનંતી કરી કે અસરકારક ઉપાયની ઉપલબ્ધતા તાત્કાલિક કેસમાં કોઈ આધાર નથી જ્યાં એવું સૂચવવા માટે કંઈ નથી કે અરજદારે બધી જ મહત્વપૂર્ણ હકીકતો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરી નથી અને તેથી, આકારણી અધિકારી તરફથી અધિકારક્ષેત્રની ધારણા ખોટી છે. અરજદારને સંપૂર્ણ અગ્નિપરીક્ષામાંથી પસાર થવાની જરૂર નથી. તેમણે નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કર્યો છે:

(૧) સીઆઈટી વિરુદ્ધ કામધેનુ સ્ટીલ એન્ડ એલોયસ લિમિટેડ અને અન્ય, (૨૦૧૨) ૨૦૬ ટેક્સમન ૨૫૪ (દિલ્હી) માં નોંધાયેલ.

(૨) પટેલ એલોય સ્ટીલ (પ્રા.) લિ. વિરુદ્ધ. આવકવેરા વિભાગના સહાયક કમિશનર (**OSD**) સર્કલ-5, અમદાવાદ, (2013) 35 **taxmann.com** 353 (ગુજરાત) માં અહેવાલ.

(૩) આવકવેરા કમિશનર વિ. શારદાબેન કે. મોદી, (૨૦૧૩) ૩૫ **taxmann.com** ૨૬૪ (ગુજરાત) માં અહેવાલ.

જ. મહેસૂલ વિભાગના વિદ્વાન વકીલ શ્રીમતી મૌના ભટ્ટ સાથે હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી મનીષ એમ. ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે આ અરજદાર

દ્વારા ખરેખર અને સંપૂર્ણ રીતે તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો રજૂ ન કરવાનો કેસ છે અને તેથી, જો મૂળ આકારણી ચકાસણી પછી પૂર્ણ થઈ ગઈ હોય, તો પણ આ તબક્કે ફરીથી ખોલવાની સૂચનાને અવરોધી શકાતી નથી. તેમણે વધુમાં વિનંતી કરી હતી કે ડીસીઆઈટી, કોલકાતાના સંદેશાવ્યવહારમાં સમાવિષ્ટ માહિતીના આધારે, જે દર્શાવે છે કે અરજદારે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ., કોલકાતા પાસેથી લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રહેઠાણની એન્ટ્રી મેળવી હતી, આકારણી અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોવા છતાં કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, કોર્ટને દખલ કરવાની જરૂર નથી. નીચેના નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવે છે:

(૧) દિશમાન ફાર્માસ્યુટિકલ્સ એન્ડ કેમિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા વિભાગના નાયબ કમિશનર (**OSD**), અમદાવાદ, (૨૦૧૨) ૩૪૬ **ITR** ૨૨૮ (ગુજરાત) માં નોંધાયેલ.

(૨) કુલ ચંદ બજરંગ લાલ અને બીજા વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી અને બીજા, ૨૦૩ **ITR** ૪૫૬ માં નોંધાયેલ.

૫. આમ, અમે બંને પક્ષોને સાંભળ્યા છે અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીની બારીકાઈથી તપાસ કરવાની ક્વાયત પણ હાથ ધરી છે. આ તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે અમે મૂળ ફાઇલ મંગાવવાનું જરૂરી માન્યું છે જેથી આકારણી અધિકારીને એવી માન્યતા મળી શકે કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, જેનો સંદર્ભ આ ચુકાદામાં યોગ્ય તબક્કે લેવામાં આવશે.

૬. આ કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલી પુનઃખોલવાની નોટિસ માટે એક પડકાર છે, જે સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી જારી કરવામાં આવી હતી, આ વિષય પરના કાયદાને આ તબક્કે પુનઃઉત્પાદનની જરૂર છે.

૭. કાયદાની કલમ ૧૪૭(૧) નીચે મુજબ વાંચે છે:

"આવકમાંથી બચી જવાનું મૂલ્યાંકન.

કલમ ૧૪૭(એ) જો આવકવેરા અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોય કે કરદાતા દ્વારા કોઈપણ આકારણી વર્ષ માટે કલમ ૧૩૯ હેઠળ આવકવેરા અધિકારીને રિટર્ન ભરવામાં અથવા તે વર્ષ માટે તેના આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં

નિષ્ફળતાને કારણે, કરપાત્ર આવક તે વર્ષ માટે આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે, અથવા

(b) કરદાતા તરફથી કલમ (a) માં ઉલ્લેખિત કોઈ ચૂક કે નિષ્ફળતા ન થઈ હોય તેમ છતાં, આવકવેરા અધિકારી પાસે તેમના કબજામાં રહેલી માહિતીના પરિણામે એવું માનવા માટે કારણ છે કે કરપાત્ર આવક કોઈપણ આકારણી વર્ષ માટે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, તે કલમ 148 થી 153 ની જોગવાઈઓને આધીન, આવી આવકનું મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન કરી શકે છે અથવા સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે (ત્યારબાદ કલમ 148 થી 153 માં સંબંધિત આકારણી વર્ષ તરીકે ઉલ્લેખિત) જેમ બને તેમ નુકસાન અથવા ઘસારો ભથ્થાની પુનઃગણતરી કરી શકે છે."

૮.આમ, કલમ ૧૪૭, આકારણી અધિકારીને આકારણી ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપે છે જો તેમને એવું લાગે કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે. આકારણી અધિકારીને ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી કોઈપણ આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે અધિકૃત કરવા માટે, જો કરદાતા કાયદાની કલમ ૧૩૯ હેઠળ અથવા કલમ ૧૪૨ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નોટિસના સંદર્ભમાં રિટર્ન ભરવામાં નિષ્ફળ જાય અથવા તે આવા મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ મહત્વપૂર્ણ

તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો તે આમ કરી શકે છે. હાલના કિસ્સામાં, સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી આકારણી ફરીથી ખોલવાથી અમને ચિંતા છે, જ્યાં એવું માનવામાં આવે છે કે કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ કરદાતા દ્વારા સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર બધી મહત્વપૂર્ણ તથ્યો જાહેર ન કરવાનું પરિણામ હતું. મૂળ આકારણીમાં, જો કાયદાની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ ચકાસણી પછી આકારણી કરવામાં આવે છે, તો સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ પૂર્ણ થયા પછી કાયદા હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકન માન્ય રહેશે, કરપાત્ર કોઈપણ આવક માટે જે ફક્ત કરદાતા દ્વારા આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોય. અલબત્ત, આકારણી અધિકારીનો સંતોષ એ જરૂરી છે કે આવી આવક કરદાતા દ્વારા આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોય, અન્યથા કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રની ધારણા અમાન્ય રહેશે. કુલચંદ બજરંગલાલ (સુપ્રા) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલત કોલકાતા સ્થિત કંપની પાસેથી આવી રકમ અલગ કરનાર કરદાતા પેઢીના કિસ્સામાં ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી પુનઃમૂલ્યાંકનના પ્રશ્ન પર વિચાર કરી રહી હતી. કરદાતાએ તેના લોન વ્યવહારોના સમર્થનમાં ઉપરોક્ત કંપની તરફથી પુષ્ટિ પત્રો પણ દાખલ કર્યા હતા. કરદાતા દ્વારા કોલકાતા કંપનીને ચૂકવવામાં આવેલ વ્યાજને આકારણી અધિકારી દ્વારા લગભગ પાંચ વર્ષ સુધી મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. જોકે, કોલકાતા સ્થિત

આવકવેરા અધિકારી પાસેથી મળેલા કેટલાક સંદેશાવ્યવહારના આધારે, લોન વ્યવહારોની વાસ્તવિકતા પર પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. કોલકાતા કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટરે સ્વીકાર્યું હતું કે કંપની ફક્ત નામની ધિરાણકર્તા હતી અને છેલ્લા ત્રણ આકારણી વર્ષો દરમિયાન કોઈ રકમ એડવાન્સ કરવામાં આવી ન હતી. આ માહિતીના આધારે આવા વ્યવહારો બોગસ હોવાથી, પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. જ્યારે આવી નોટિસને સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ પડકારવામાં આવી હતી, તેમાં એવું ઠરાવ્યું હતું કે આ આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કોલકાતા કંપની દ્વારા લોન સંબંધિત કરદાતા દ્વારા રજૂ કરાયેલી સામગ્રીના આધારે મૂળ આકારણી સમયે કોઈ નવું અનુમાન લગાવવાનો કેસ નથી. આ નિષ્કર્ષિત મૂલ્યાંકન સંબંધિત નવી માહિતી મેળવવાનો કેસ હતો જે ચોક્કસ અને વિશ્વસનીય હતી, જે મૂળ આકારણી સમયે કરદાતા દ્વારા આપવામાં આવેલા નિવેદનને ખોટા સાબિત કરતી હતી અને તેથી, કાયદા હેઠળ તેને આવા તથ્યો અને સામગ્રીમાંથી નવું અનુમાન કાઢવાની પરવાનગી આપવામાં આવશે. કોર્ટે એ પણ કહ્યું કે બે અલગ અને અલગ પરિસ્થિતિઓ છે જ્યાં અનુગામી માહિતીના આધારે વ્યવહાર પોતે જ બોગસ વ્યવહાર હોવાનું જણાય છે અને આવી સ્થિતિમાં, વ્યવહારનો માત્ર ખુલાસો સાચો અને સંપૂર્ણ ખુલાસો કહી શકાય નહીં અને આવકવેરા અધિકારી પાસે નિષ્કર્ષિત મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે. ત્યારબાદની માહિતી જેના આધારે આવકવેરા અધિકારીને એવું માનવા માટે કારણ મળ્યું કે કરદાતા દ્વારા પ્રાથમિક તથ્યોને

સંપૂર્ણ અને ખરેખર જાહેર કરવાની ભૂલને કારણે કર ચૂકી ગઈ હતી, જ્યારે તે વિશ્વસનીય, ચોક્કસ અને સુસંગત હતું અને અસ્પષ્ટ અથવા અચોક્કસ ન હતું, ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. કુલચંદ બજરંગ લાલ (ઉપર) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના કેટલાક અવલોકનો ટાંકવા યોગ્ય રહેશે, જે નીચે મુજબ વાંચવામાં આવે છે:

"... જોગવાઈઓના હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય પર ધ્યાન આપવું પડશે. કલમ ૧૪૭નો એક હેતુ એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે કોઈ પક્ષ મૂળ મૂલ્યાંકન સમયે જાણી જોઈને ખોટું કે ખોટું નિવેદન આપીને છટકી ન શકે અને જ્યારે તે ખોટાપણું ધ્યાનમાં આવે ત્યારે તે ફરીને કહી શકે કે 'તમે મારું જૂઠું સ્વીકાર્યું, હવે તમારા હાથ બંધાયેલા છે અને તમે કંઈ કરી શકતા નથી'. કરદાતાને આટલી છૂટ આપવી એ ન્યાયની મજાક હશે."

9. દિશમન ફાર્માસ્યુટિકલ્સ એન્ડ કેમિકલ્સ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં, આ કોર્ટ સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી આકારણી ફરીથી ખોલવા અંગે કાર્યવાહી કરી રહી હતી, જ્યાં આ કોર્ટે પુનર્મૂલ્યાંકન કાર્યવાહીને સમર્થન આપ્યું છે, જેમાં એવું કહેવામાં આવ્યું છે કે આકારણી અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોવું જોઈએ કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી અને તે કરદાતા દ્વારા તેની આવકનું વળતર

આપવામાં નિષ્ફળતા અથવા સંપૂર્ણ અને ખરેખર બધી મહત્વપૂર્ણ હકીકતો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે આવી હતી. આ બંને શરતો પૂર્વવર્તી શરતો છે અને આવકવેરા અધિકારી સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતે આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરી શકે તે પહેલાં તેને એકસાથે સંતોષવી આવશ્યક છે. જો નોંધાયેલા કારણો આ બે શરતોના સંતોષનો ખુલાસો કરતા નથી, તો ફરીથી ખોલવાની સૂચના નિષ્ફળ થવી જોઈએ. જો કે, એવું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે કોઈ સેટ ફોર્મેટ નથી જેમાં આવા કારણો નોંધવા જોઈએ. તે ભાષા નથી પરંતુ સામગ્રી છે જે મહત્વપૂર્ણ છે. તે વધુમાં જણાવે છે કે આવા કારણો નોંધાયેલા કારણોમાંથી ઉદ્ભવવા જોઈએ અને કોર્ટ સમક્ષ દાખલ કરાયેલ સોગંદનામા દ્વારા પૂરા પાડી શકાતા નથી.

૧૦. જ્યારે આકારણી અધિકારી પાસે માનવાનું કારણ હોય ત્યારે તેમના તરફથી વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ શું છે, તેની વિવિધ ન્યાયિક ઘોષણાઓમાં વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી છે.

૧૦.૧ સેન્ટ્રલ પ્રોવિન્સ મેંગેનીઝ ઓર કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી, નાગપુરના કિસ્સામાં, ૧૯૧ આઈટીઆર ૬૬૨ માં નોંધાયેલ, કરદાતા એક બિન-નિવાસી કંપની હતી, જેનું મુખ્ય કાર્યાલય લંડનમાં હતું અને એક કાર્યાલય ભારતમાં હતું. કલમ ૧૪૮ હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ

કરવામાં આવી હતી. કસ્ટમ્સ ઓથોરિટીને ખબર પડી કે કરદાતાએ તેના દ્વારા નિકાસ કરાવેલા મેંગેનીઝ ઓરના તમામ કન્સાઇનમેન્ટના સંદર્ભમાં ખૂબ જ ઓછી કિંમત જાહેર કરી હતી. યોગ્ય તપાસ પર, જાણવા મળ્યું કે કરદાતાએ વ્યવસ્થિત રીતે તેનું ઓછું ઇન્વોઇસ કર્યું હતું. આકારણી ફરી ખોલવાના પડકારમાં, સુપ્રીમ કોર્ટે આ નોટિસને આ આધાર પર માન્ય રાખી હતી કે અપીલકર્તાએ લંડનમાં રાખેલા તેમના હિસાબના ચોપડા અથવા ખરીદદારો સાથે કરેલા મૂળ વેચાણ કરાર રજૂ કર્યા ન હતા અને બજાર દર કરતા ઓછા દરે મેંગેનીઝ ઓરના સપ્લાય માટે કોઈ કારણો આપવામાં આવ્યા ન હતા. તેથી, ઓછા ઇન્વોઇસનો ચાર્જ પોતે જ સંતોષાયો હોવાનું જણાયું હતું, જેના કારણે કાયદાની કલમ 147(a) હેઠળ બીજી શરત સંતોષાઈ હતી કે મૂળ આકારણી સમયે કરદાતા દ્વારા સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે તમામ મહત્વપૂર્ણ હકીકતો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા મળી હતી.

૧૦.૨ (૨૦૦૭) ૨૯૧ ITR ૫૦૦ (SC) માં નોંધાયેલા આવકવેરા વિભાગના આસિસ્ટન્ટ કમિશનર વિરુદ્ધ રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ પી. લિમિટેડના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું છે કે ફરીથી ખોલવાની નોટિસ જારી કરવાના તબક્કે, આકારણી અધિકારી પાસે નીચેની રીતે આવક છટકી જવાની સ્થાપિત હકીકત પર વિશ્વાસ કરવાનું કારણ હોવું જોઈએ નહીં:

"કલમ ૧૪૭ માં "માનવાનું કારણ" શબ્દનો અર્થ કારણ અથવા વાજબીપણું થશે. જો આકારણી અધિકારી પાસે કારણ હોય અથવા જો આકારણી અધિકારી પાસે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હોય તે જાણવાનું કારણ અથવા વાજબીપણું હોય, તો એવું કહી શકાય કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી. આ શબ્દનો અર્થ એ નથી કે આકારણી અધિકારીએ આખરે કાનૂની પુરાવા અથવા નિષ્કર્ષ દ્વારા હકીકતની ખાતરી કરી હોવી જોઈએ. જરૂરી છે તે "માનવાનું કારણ" છે પરંતુ આવકના છટકી જવાની સ્થાપિત હકીકત નહીં. નોટિસ જારી કરવાના તબક્કે, એકમાત્ર પ્રશ્ન એ છે કે શું કોઈ સંબંધિત સામગ્રી હતી જેના પર વાજબી વ્યક્તિ જરૂરી માન્યતા બનાવી શક્યો હોત. શું સામગ્રી નિર્ણાયક રીતે છટકી જવાને સાબિત કરશે તે તે તબક્કે ચિંતાનો વિષય નથી. આ એટલા માટે છે કારણ કે માન્યતાની રચના આકારણી અધિકારીના વ્યક્તિલક્ષી સંતોષના ક્ષેત્રમાં છે."

૧૦.૩ રેમન્ડ પૂલન મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી અને અન્યોના કેસમાં, જે ૨૩૬ ITR ૩૪ માં નોંધાયેલ છે, કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરવી માન્ય છે કે નહીં તે નક્કી કરતી વખતે, ફક્ત એ જોવાનું બાકી છે કે શું પ્રથમ દ્રષ્ટિએ કોઈ એવી સામગ્રી હતી જેના આધારે વિભાગ કેસ

ફરીથી ખોલી શકે. આવા તબક્કે સામગ્રીની પર્યાપ્તતા અથવા શુદ્ધતા ધ્યાનમાં લેવા જેવી બાબત નથી.

૧૦.૪ GVK ગૌતમી પાવર લિમિટેડ વિરુદ્ધ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ (OSD) અને ૩૩૬ ITR ૪૫૧ માં નોંધાયેલા બીજા કેસમાં આંધ્ર પ્રદેશ હાઇકોર્ટના નિર્ણયનો પણ સંદર્ભ લેવાની જરૂર છે, જેમાં આંધ્ર પ્રદેશ હાઇકોર્ટે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે અને અવલોકન કર્યું છે:

"૧૭. ખાસ અધિકારક્ષેત્ર આપવા માટે ફક્ત એટલું જ જરૂરી છે કે જ્યારે ITO એ અધિકારક્ષેત્ર સંભાળ્યું ત્યારે, તેમની પાસે એવું માનવા માટે કેટલાક પ્રથમદર્શી આધારો હતા કે ભૌતિક તથ્યોનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો. આ આધારો પર્યાપ્ત છે કે નહીં, ભૌતિક તથ્યોનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો તેવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચવા માટે, કોર્ટની તપાસ માટે ખુલ્લા રહેશે નહીં. (કલકત્તા ડિસ્કાઉન્ટ કંપની લિમિટેડ.૧). કલમ ૧૪૮/૧૪૭ હેઠળ નોટિસની માન્યતાની તપાસના તબક્કે, તપાસ ફક્ત એ જોવા માટે છે કે ITO માટે માનવા માટે વાજબી આધારો છે કે નહીં, અને ચૂક/નિષ્ફળતા અને આવક છટકી જવાની સ્થાપના થઈ છે કે નહીં. આ ભેદ ધ્યાનમાં રાખવો જરૂરી છે. (શ્રી કૃષ્ણ પ્રા. લિ. [૧૯૯૬] ૨૨૧ ITR ૫૩૮ (SC))."

૧૦.૫ દિલ્હી હાઈકોર્ટે એકોરસ યુનિટેડ વાયરલેસ (પ્રા.) લિમિટેડ વિરુદ્ધ આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્ષના કેસમાં, જે (૨૦૧૪) ૪૩ taxmann.com ૬૨ (દિલ્હી) માં નોંધાયેલ છે, તે કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલ પુનઃમૂલ્યાંકન નોટિસ અને હાથ ધરવામાં આવેલી કાર્યવાહીની તપાસ કરી રહી હતી. કંપની કાયદા હેઠળ સમાવિષ્ટ રિટ અરજદારને ફરીથી ખોલવાની નોટિસ આપવામાં આવી હતી. તેણે ફરીથી ખોલવા માટેના કારણોની નકલ માંગી હતી. લગભગ નવ મહિનાના અંતરાલ પછી કારણો પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા. એક પત્ર દ્વારા એવું માનવાનું કારણ હતું કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી, તે પૂરા પાડવામાં આવ્યા હતા. કંપની દ્વારા 2G સ્પેક્ટ્રમ કેસોના સંદર્ભમાં ડી.આઈ.ટી. (ઇન્વેસ્ટર) દ્વારા તૈયાર કરાયેલ રિપોર્ટની નકલ પ્રદાન કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી. જો કે, મહેસૂલ વિભાગે દલીલ કરી હતી કે 2G સ્પેક્ટ્રમના સંદર્ભમાં મહેસૂલ દ્વારા આધાર રાખેલી સામગ્રી ગુપ્ત છે અને તેને જાહેર કરી શકાતી નથી અને મહેસૂલ વિભાગે અરજદારને નોંધાયેલા કારણો અને અરજદારને સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા પૂરા પાડવામાં આવેલા કારણો સામે વાંધો નોંધાવવા કહ્યું. આવા પડકારમાં, હાઈકોર્ટે 2G સ્પેક્ટ્રમના વિશેષાધિકાર/ગુપ્તતા માટેના મહેસૂલના દાવાને સમર્થન આપતાં કહ્યું કે કાયદા મુજબ, જે માહિતીના આધારે આકારણી અધિકારી પોતાની સંતોષ નોંધાવે છે કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે,

જો કરદાતાને કોઈ ચોક્કસ દસ્તાવેજો જાહેર કર્યા વિના જણાવવામાં આવે, તો કલમ 147 હેઠળ શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહી રદબાતલ ગણાશે નહીં. દિલ્લી હાઇકોર્ટના શબ્દોમાં કહીએ તો:

"૨૨. આ સંદર્ભમાં, કોર્ટ હવે એ પ્રશ્ન તરફ વળશે કે શું ૨જી સ્પેક્ટ્રમ રિપોર્ટનો ખુલાસો ફરજિયાત છે, અને શું તેને પૂરો પાડવામાં નિષ્ફળતા વર્તમાન કાર્યવાહી માટે ઘાતક છે. કાયદામાં ફક્ત એ જરૂરી છે કે જે માહિતી અથવા સામગ્રી પર AO પોતાનો સંતોષ નોંધાવે છે તે કોઈપણ ચોક્કસ દસ્તાવેજના ખુલાસાને ફરજિયાત કર્યા વિના, મૂલ્યાંકનકર્તાને જણાવવામાં આવે. જ્યારે આ કેસમાં ૨જી સ્પેક્ટ્રમ રિપોર્ટ ગુપ્તતાના આધારે પૂરો પાડવામાં આવ્યો નથી, ત્યારે નોંધાયેલા કારણો જણાવવામાં આવ્યા છે અને AO ના મંતવ્યને સમર્થન આપતી નવી અને મૂર્ત માહિતીની વિગતો પૂરી પાડે છે. આ હકીકતો ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, પોતાની શરતો પર નોંધાયેલા સંતોષને વાજબી ઠેરવવા સક્ષમ છે. આ સંદર્ભમાં, કોઈ વધારાના દસ્તાવેજના ખુલાસાને ફરજિયાત બનાવતી કોઈ કાનૂની દરખાસ્ત નથી. આ એવું કહેવાતું નથી કે AO બધા કિસ્સાઓમાં ગુપ્તતાને કારણે તેમના દ્વારા આધાર રાખેલા દસ્તાવેજો જાહેર કરવાનો ઇનકાર કરી શકે છે, પરંતુ, તે હકીકતનો નિર્ણય એ આધારે લેવો જોઈએ કે શું અન્ય મૂર્ત અને ચોક્કસ માહિતી ઉપલબ્ધ છે જેથી નિષ્કર્ષને ન્યાયી

ઠેરવી શકાય, ભલે દસ્તાવેજની સામગ્રી ગમે તે હોય. ગુપ્ત. જોકે, હાલના જેવા કિસ્સાઓમાં, જ્યાં AO દ્વારા જણાવવામાં આવેલી માહિતી અને તથ્યો પોતે કલમ 147/148 હેઠળ લઘુત્તમ આવશ્યકતા અનુસાર હોય, ત્યાં અરજદાર અન્ય દસ્તાવેજો જાહેર કરવાની ફરજ પાડી શકે નહીં જેના પર કરદાતાએ પણ આધાર રાખ્યો હોય."

૧૦.૬ દિલ્લી હાઈકોર્ટ કામધેનુ સ્ટીલ એન્ડ એલોય લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં, અસ્પષ્ટ શેર લાગુ નાણાંના કારણે કાયદાની કલમ ૬૮ હેઠળ આકારણી અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરાઓના કેસનો સામનો કરી રહી હતી, જ્યાં તેણે સીઆઈટી વિરુદ્ધ ઓએસિસ હોસ્પિટાલિટીઝ (પી) લિમિટેડના કેસમાં (૨૦૧૧) ૩૩૩ આઈટીઆર ૧૧૯ (ડેલ.) માં અહેવાલ કરાયેલ બેન્ચ દ્વારા આપવામાં આવેલા નિર્ણયને ધ્યાનમાં લીધો છે, જેમાં એવું માનવામાં આવે છે કે વાસ્તવિકતા સાબિત કરવાનો પ્રારંભિક બોજ કરદાતા પર છે, જો કે, એકવાર તે બેંક ખાતાઓની PAN અથવા નકલો રજૂ કરીને ક્રેડિટ/શેર અરજીઓની ઓળખ સાબિત કરે છે અને બેંકોમાં પૈસા બતાવીને વ્યવહારની વાસ્તવિકતા દર્શાવે છે, તો તે એકાઉન્ટ પેચી ચેક અથવા ડ્રાફ્ટ વગેરે દ્વારા સાબિત થાય છે. પછી તે સાબિત કરવાની જવાબદારી મહેસૂલ પર જશે; અને પછી આ તબક્કે જે પ્રશ્ન મહત્વપૂર્ણ બને છે તે એ છે કે કરદાતા દ્વારા છૂટા કરાયેલા પ્રારંભિક બોજને દૂર કરવા માટે મહેસૂલ શું કરવાનું માનવામાં આવે છે. દિલ્લી હાઈકોર્ટ સમક્ષના એક

કેસમાં, કંપનીને લખેલા રજિસ્ટર્ડ પત્રો ડિલિવર થયા વિના પાછા ફર્યા અને આકારણી અધિકારીનું માનવું હતું કે આ કંપનીઓ આપેલા સરનામે અસ્તિત્વમાં નથી. ત્યારબાદ, રજિસ્ટ્રાર ઓફ કંપનીઝની ઓફિસમાંથી તે કંપનીઓના સરનામાં શોધવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો જ્યાંથી રજિસ્ટર્ડ પત્રો પાછા મળ્યા હતા, ડિલિવર થયા વિના. તે કંપનીઓ IT રિટર્ન ફાઇલ કરી રહી હતી કે કેમ અને જો હા, તો કયા પ્રકારના રિટર્ન ફાઇલ કરવામાં આવ્યા હતા તે તપાસવાનો કોઈ પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો ન હતો. કરદાતા દ્વારા ફાઇલ કરાયેલ બેંક સ્ટેટમેન્ટમાંથી, આકારણી અધિકારી બેંકમાં અરજદાર-કંપનીઓના સરનામાં, બેંક ખાતા ખોલનારાઓ અને તેમના સહી કરનારાઓ શોધી શક્યા હોત. આ પ્રકારની પૂછપરછ ગેરહાજર હતી. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે લેણદારો તરફથી વિભાગની નોટિસનો જવાબ આપવામાં નિષ્ફળતા ક્યારેય એવું તારણ કાઢવાનો આધાર બની શકે નહીં કે કરદાતા પાસે અધોષિત આવક છે અને કાયદાની કલમ 68 હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય છે કારણ કે આકારણી અધિકારી વધુ તપાસ દ્વારા તેમની શંકાને તાર્કિક નિષ્કર્ષ પર પહોંચાડવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા અને અરજદાર કંપનીઓના બેંક ખાતાઓમાં જમા કરાયેલી રોકડ અને કરદાતા વચ્ચે કારણભૂત જોડાણ શોધવા માટે મહેસૂલ દ્વારા વધુ પગલાં લઈ શકાયા હોત, કોર્ટે ઠરાવ્યું કે ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ કડી ખૂટે છે અને તેથી, ઉમેરાઓ કાઢી નાખવામાં આવ્યા હતા.

આ તબક્કે આપણે એ નોંધવું જોઈએ કે કરદાતાએ અપીલ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ નિષ્ફળ ગયા પછી આકારણી અધિકારી દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરાઓથી નારાજ થઈને હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો અને તેથી, કોર્ટે જોયું કે આકારણી અધિકારી તરફથી માત્ર લિંક જ નહીં પરંતુ કંપનીના અસ્તિત્વમાં ન હોવાને કારણે વ્યવહારો બોગસ હોવાનું ખોટી રીતે નિષ્કર્ષ કાઢવા માટે કોઈ પ્રયાસોનો અભાવ જોવા મળ્યો હતો. આ કોર્ટે આકારણીને ફરીથી ખોલવાના કેસને એવા તબક્કે સંભાળી રહી છે જ્યાં કરદાતાના વાંધાઓનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે અને આકારણી અધિકારીએ D સી.આઈ.ટી, કોલકાતા દ્વારા તપાસ પર ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે આકારણીમાંથી બચી ગયેલી કરપાત્ર આવકની માન્યતા સ્થાપિત કરી હતી.

૧૦.૭ આ કોર્ટે પટેલ એલોય સ્ટીલ (પ્રા.) લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસમાં સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ પછી જારી કરાયેલ નોટિસનો સામનો કરી રહી હતી, જ્યાં પ્રશ્ન કરદાતા દ્વારા તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા અંગેનો હતો. કોર્ટે નોટિસને આ આધાર પર રદ કરી હતી કે મહેસૂલ તરફથી એવો કોઈ આરોપ નથી કે કરદાતા દ્વારા તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા મળી છે. આકારણી અધિકારીએ નોંધ્યું હતું કે કરદાતાએ IDBI ને વ્યાજ ચૂકવ્યું હતું. ચૂકવવામાં આવેલા વ્યાજના ખાતાવહી ખાતાની નકલ

પણ આકારણી અધિકારી પાસે હતી અને વ્યાજના ઉધારની આ વિગતો આકારણી કાર્યવાહીનો ભાગ હતી. કોર્ટે નોંધ્યું હતું કે રેકૉર્ડની ચકાસણી પર, આકારણી અધિકારીએ તેના કારણોનો આધાર લીધો હતો, જે મૂળ આકારણીનો ભાગ હતા. કરદાતા દ્વારા તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા હોવાનું દર્શાવતું કંઈ ન હોવાથી, આવી નોટિસ રદ કરવામાં આવી હતી.

૧૦.૮ શારદાબેન કે. મોદી (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં પણ આવું જ હતું. કોઈ સ્વતંત્ર સામગ્રી ન હતી અને કેટલાક કરદાતાઓના નોંધાયેલા નિવેદનને ફરીથી ખોલવાનો આધાર બનાવવામાં આવ્યો હતો. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કાયદાની કલમ ૧૩૩એ હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનના કોઈ પુરાવા મૂલ્યના અભાવે, આવા નિવેદનનો ઉપયોગ કોઈપણ સમર્થન પુરાવા વિના કરી શકાતો નથી અને દસ્તાવેજનો એકમાત્ર ભાગ આવા નિવેદન હતા. તદનુસાર, કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલ નોટિસ પર કાર્યવાહી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી ન હતી.

૧૧. આ તબક્કે, આપણે નોંધ કરી શકીએ છીએ કે આ કોર્ટ પાસે સમાન પ્રશ્નનો ઉકેલ લાવવાનો પ્રસંગ હતો, જે ૨૫ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ લલિતા અશ્વિન જૈન વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારીના કેસમાં ૨૦૧૪ ના સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન

નં. ૧૬૨૬ અને ૧૬૨૭ સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે આપવામાં આવેલા ચુકાદામાં પરિણમ્યો. આ મુદ્દા પર વિવિધ ન્યાયિક ઘોષણાઓને ધ્યાનમાં લેવામાં આવી હતી અને તેથી, કાયદાની ફરી એકવાર ચર્ચા કર્યા વિના ઉપરોક્ત ચુકાદામાંથી સંબંધિત પાસાઓ ઉધાર લેવા યોગ્ય રહેશે:

"૧૧.૨ ફૂલચંદ બજરંગ લિમિટેડ વિરુદ્ધ ITO [સુપ્રા] ના કિસ્સામાં, સર્વોચ્ચ અદાલત પુનઃમૂલ્યાંકનના કેસનો સામનો કરી રહી હતી. મૂળ મૂલ્યાંકનમાં, કરદાતા પેઢીએ દાવો કર્યો હતો કે તેણે કલકત્તા સ્થિત કંપની પાસેથી ચોક્કસ રકમ ઉછીની લીધી હતી. ITO એ કરદાતાને લોન વ્યવહારને સમર્થન આપવા માટે કલકત્તા કંપનીના ખાતાની નકલ ફાઈલ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને તેના જવાબમાં, કરદાતાએ કરદાતાને લોનની ચુકવણીની પુષ્ટિ કરતો એક પુષ્ટિ પત્ર રજૂ કર્યો હતો. લગભગ પાંચ વર્ષ સુધી એટલે કે, AY ૧૯૯૩૯૪ થી ૧૯૯૮૯૯ સુધી, કરદાતા દ્વારા કલકત્તા કંપનીને ચૂકવવામાં આવેલા વ્યાજની કપાત, ITO દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવતી રહી. પાછળથી, ITO એ લોન વ્યવહારની વાસ્તવિકતા અંગે કેટલીક શંકાઓ વ્યક્ત કરી, અને તેથી, કલકત્તા ખાતે સ્થિત ITO ને એક સંદેશ મોકલવામાં આવ્યો. એવું સમજાયું કે કલકત્તા કંપનીના મેનેજિંગ ડિરેક્ટરે કબૂલાત કરી હતી કે તે ફક્ત નામદાર હતો અને ત્રણ મૂલ્યાંકન વર્ષ દરમિયાન કોઈપણ પક્ષને કોઈ લોન આપી ન

હતી. આમ, આ વ્યવહારો પ્રાપ્ત માહિતીના આધારે બોગસ હોવું જોઈએ. આ હકીકતોના પ્રકાશમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું અને આમ અવલોકન કર્યું,

"૧૫. હાલના કેસમાં, જેમ પહેલાથી જ નોંધ્યું છે, મૂળ આકારણી કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા પછી, કલકત્તા ખાતેના અધિકારક્ષેત્રના ITO પાસેથી પૂછપરછ કર્યા પછી, ITO આઝમગઢને જાણવા મળ્યું કે કલકત્તા કંપની, જેની પાસેથી કરદાતાએ ૫૦,૦૦૦ રૂપિયા રોકડમાં લોન લીધી હોવાનો દાવો કર્યો હતો, તેણે ખરેખર કોઈ પૈસા ઉછીના આપ્યા ન હતા, પરંતુ ફક્ત તેના નામ પર, એક બોગસ વ્યવહારને છુપાવવા માટે અને કાયદાની કલમ ૧૪૭ ની જોગવાઈઓ દ્વારા જરૂરી સંતોષ નોંધ્યા પછી, આકારણી કાર્યવાહી ફરીથી ખોલવાનો પ્રસ્તાવ મૂક્યો હતો. આમ, હાલનો કેસ એવો નથી કે જ્યાં આવકવેરા અધિકારીએ કોઈ નવો નિષ્કર્ષ કાઢવાનો પ્રયાસ કર્યો હોય, જે મૂળ આકારણી સમયે કલકત્તા કંપની પાસેથી લોન સંબંધિત કરદાતા દ્વારા તેમની સમક્ષ મૂકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ઉઠાવી શકાય અને જે તે સમયે કાઢવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો. નિષ્કર્ષિત મૂલ્યાંકન સંબંધિત નવી માહિતી, ચોક્કસ પ્રકૃતિની અને પાત્રમાં વિશ્વસનીય, મેળવવી જે મૂળ આકારણી સમયે કરદાતા દ્વારા કરવામાં આવેલા નિવેદનની ખોટીતાને ઉજાગર કરે છે, તે કેટલીક હકીકતો અને

સામગ્રીમાંથી નવો નિષ્કર્ષ કાઢવાથી અલગ છે જે મૂળ આકારણી કાર્યવાહી સમયે ITO પાસે જે ઉપલબ્ધ છે. બંને પરિસ્થિતિઓ અલગ અને અલગ છે. આમ, જ્યાં અનુગામી માહિતીના આધારે વ્યવહાર પોતે જ બોગસ વ્યવહાર હોવાનું જણાય છે, મૂળ આકારણી કાર્યવાહી સમયે તે વ્યવહારનો ફક્ત ખુલાસો, કેસમાં "સાચા" અને "સંપૂર્ણ" તથ્યોનો ખુલાસો કહી શકાય નહીં અને ITO પાસે આવા કિસ્સામાં નિષ્કર્ષિત આકારણી ફરીથી ખોલવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે. તે સાચું છે કે આકારણી અધિકારી લોન વ્યવહારની વાસ્તવિકતાની વધુ તપાસ અને તપાસ માટે મૂળ આકારણી કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવાનું મુલતવી રાખી શક્યા હોત, પરંતુ અમારા મતે, આમ કરવામાં અને મૂળ આકારણી કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવામાં તેમની નિષ્ફળતા, કાયદાની કલમ 147 હેઠળ કાર્યવાહી કરવાનો તેમનો અધિકારક્ષેત્ર છીનવી લેશે નહીં, જે માહિતી પ્રાપ્ત થયા પછી. અનુગામી માહિતી જેના આધારે ITO કરદાતા દ્વારા પ્રાથમિક તથ્યોનો સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો કરવાની અવગણનાને કારણે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી તે માનવા માટેના કારણો પ્રાપ્ત થયા, જે સંબંધિત, વિશ્વસનીય અને ચોક્કસ હતા. તે બિલકુલ અસ્પષ્ટ અથવા અચોક્કસ નહોતું.

Xx xx

૧૯. ફરીથી, A.L.A. ફર્મ વિરુદ્ધ સી.આઈ.ટી, ૧૮૯ (૧૯૯૧) ITR ૨૮૫ માં, આ કોર્ટના ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચ, જેમાં અમારામાંથી એક (SC અગ્રવાલ, જે.) પક્ષકાર હતા, વિષય પર વિસ્તૃત ચર્ચા કર્યા પછી અભિપ્રાય આપ્યો કે આવકવેરા અધિકારી પાસે આવકનું પુનઃમૂલ્યાંકન કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર ત્યારે ઉદ્ભવે છે જ્યારે તેમની પાસે અગાઉના નિષ્કર્ષિત મૂલ્યાંકન પછી ચોક્કસ અને સંબંધિત માહિતી તેમના કબજામાં આવી હોય, એવું માનવાનું કારણ હોય કે તે કરપાત્ર આવક હોય અને મૂલ્યાંકનમાંથી છટકી ગઈ હોય. એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો માહિતી એવી હોય કે તે ITO દ્વારા અગાઉની મૂલ્યાંકન કાર્યવાહી દરમિયાન તપાસ અથવા પૂછપરછ કરીને મેળવી શકાઈ હોત પરંતુ વાસ્તવમાં તે રીતે પ્રાપ્ત થઈ ન હોય, તો તે આવકવેરા અધિકારીના પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરવાના અધિકારક્ષેત્રને અસર કરશે નહીં, જો કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ નિર્ધારિત બે શરતો સંતોષાય.

૨૦. આ કોર્ટના ચુકાદાઓની સંયુક્ત સમીક્ષા પરથી, એવું જાણવા મળે છે કે આવકવેરા અધિકારીને આવકવેરા કાયદા ૧૯૬૧ ની કલમ ૧૪૭(એ) અને કલમ ૧૪૮ હેઠળ આકારણી ફરી ખોલવાનો અધિકારક્ષેત્ર પ્રાપ્ત થાય છે, જો પછીથી તેમના કબજામાં આવતી ચોક્કસ, વિશ્વસનીય અને સંબંધિત માહિતીના આધારે, તેમની પાસે એવા કારણો હોય જે

તેમણે રેકૉર્ડ કરવા જોઈએ, જેથી તેઓ માને કે પૂર્ણ થયેલ આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન કરદાતા દ્વારા તેમના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યોનો સાચો અને સંપૂર્ણ ખુલાસો કરવામાં ભૂલ અથવા નિષ્ફળતાને કારણે, તેમની આવક, નફો અથવા આવકવેરાને પાત્ર લાભનો કોઈપણ ભાગ આકારણીમાંથી છટકી ગયો છે. તે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે કારણ કે કેટલીક નવી હકીકતો પ્રકાશમાં આવે છે જે અગાઉ જાહેર કરવામાં આવી ન હતી અથવા અગાઉ જાહેર કરાયેલી હકીકતો સંબંધિત કેટલીક માહિતી તેમના કબજામાં આવે છે જે તે હકીકતોની અસત્યતાને ઉજાગર કરે છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, તે ફક્ત અભિપ્રાય બદલવાનો અથવા અગાઉ ઉપલબ્ધ સમાન તથ્યોથી અલગ નિષ્કર્ષ કાઢવાનો કેસ નથી પરંતુ નવી માહિતી પર કાર્ય કરવાનો કેસ છે. કારણ કે, માન્યતા આવકવેરા અધિકારીની હોવાથી, માન્યતા બનાવવા માટેના કારણોની પર્યાપ્તતા કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવતી નથી, પરંતુ કરદાતા માટે એ સ્થાપિત કરવાનું ખુલ્લું છે કે તે સ્થાપિત કરે કે ખરેખર કોઈ માન્યતા અસ્તિત્વમાં નથી અથવા માન્યતા બિલકુલ સાચી ન હતી અથવા અસ્પષ્ટ, અપ્રસ્તુત અને અચોક્કસ માહિતી પર આધારિત હતી. તે મર્યાદિત હદ સુધી, કોર્ટ આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કાઢવામાં આવેલા નિષ્કર્ષની તપાસ કરી શકે છે અને તપાસ કરી શકે છે કે શું રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે કે જેનાથી આવકવેરા અધિકારી દ્વારા જરૂરી માન્યતા

રચી શકાય છે અને તે સામગ્રીનો કોઈ તર્કસંગત જોડાણ છે કે જરૂરી માન્યતા રચવા માટે જીવંત લિંક છે. તે મહત્વનું નથી કે મૂળ મૂલ્યાંકન કરતી વખતે આવકવેરા અધિકારી વધુ પૂછપરછ અથવા તપાસ દ્વારા શોધી શક્યા હોત કે નહીં, જો અનુગામી માહિતીનો આધાર હોય, તો આવકવેરા અધિકારી કાયદાની કલમ 147(a) માં નિર્ધારિત બે શરતોને પૂર્ણ કર્યા પછી, નિષ્કર્ષ પર પહોંચે છે, મૂળ આકારણી સમયે કરદાતાએ ભૌતિક તથ્યોનો સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો કર્યો ન હતો અને તેથી કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી. જે ઉચ્ચ અદાલતોએ બર્લોપ ડીલરના કેસ (સુપ્રા) ને વિપરીત કાયદો ઘડવા તરીકે અર્થઘટન કર્યું છે તેઓ ભૂલમાં પડ્યા અને તે ચુકાદાના મહત્વને યોગ્ય રીતે સમજ્યા નહીં.

૨૧. શ્રી શર્માની આ દલીલ સ્વીકારવા માટે અમે રાજી નથી કે રિટર્નમાં પ્રતિબિંબિત વ્યવહારોની સત્યતા કે ખોટાપણા અંગેનો પ્રશ્ન ફક્ત મૂળ આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન જ તપાસી શકાય છે અને તે પછીના કોઈપણ તબક્કે નહીં. આ દલીલ ખૂબ વ્યાપક અને સામાન્ય સ્વભાવની છે અને કાયદાની કલમ ૧૪૭(એ) અને ૧૪૮ ની સ્પષ્ટ વાક્યશાસ્ત્રનો ભંગ કરે છે અને આ કોર્ટ દ્વારા સ્થાયી કાયદાની વિરુદ્ધ છે. આપણે જોગવાઈઓના હેતુ અને ઉદ્દેશ્ય તરફ ધ્યાન આપવું પડશે. કલમ ૧૪૭ ના

હેતુઓમાંનો એક, અમને લાગે છે કે, મૂળ આકારણી સમયે અને જ્યારે તે ખોટાપણા ધ્યાનમાં આવે છે, ત્યારે કોઈ પક્ષ જાણી જોઈને ખોટું કે ખોટું નિવેદન આપીને છટકી ન શકે અને કહે કે "તમે મારું જૂઠાણું સ્વીકાર્યું, હવે તમારા હાથ બંધાયેલા છે અને તમે કંઈ કરી શકતા નથી". કરદાતાને તે છૂટાછેડા આપવાનું ન્યાયનું અપમાન હશે.

22. અમારા મતે, તેથી, હાલના કેસની હકીકતોમાં, આઝમગઢના આવકવેરા અધિકારીએ યોગ્ય રીતે અનુગામી માહિતીના આધારે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરી, જે ચોક્કસ સંબંધિત અને વિશ્વસનીય હતી, અને મૂળ આકારણી કાર્યવાહીમાં, કરદાતાએ વાસ્તવિક અને સંપૂર્ણ હકીકતો જાહેર કરી ન હતી અને તેથી કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી તે પોતાની માન્યતાના કારણો નોંધ્યા પછી. તેથી, તેમણે કાયદાની કલમ 147(a) અને 148 ની જોગવાઈઓનો યોગ્ય રીતે ઉપયોગ કર્યો. આમ, હાઈકોર્ટ રિટ અરજીને ફગાવી દેવામાં સંપૂર્ણપણે વાજબી ઠેરવવામાં આવ્યું. આ અપીલમાં કોઈ યોગ્યતા નથી જે નિષ્ફળ જાય છે અને ફગાવી દેવામાં આવે છે પરંતુ ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

૧૧.૩ પી. મણિરથનમ ચેટ્ટી અને પી. સત્યનારાયણ ચેટ્ટી વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી, સી વોર્ડ, ચિત્તૂર અને અન્યના કિસ્સામાં,

[૧૯૭૫] ૧૦૧ ITR ૩૮૫ [એપી] માં નોંધાયેલ, આવકવેરા અધિકારીએ કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળની કાર્યવાહીમાં કરદાતા પેઢીના પુસ્તક પરિણામો સ્વીકાર્યા. જો કે, પાછળથી, વેચાણવેરા અધિકારીઓના આદેશથી, આકારણી અધિકારીએ જોયું કે કરદાતાએ સંપૂર્ણ અને ખરેખર બધી મહત્વપૂર્ણ હકીકતો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા કારણ કે કરદાતાનું ટર્નઓવર ખૂબ વધારે હતું અને ટર્નઓવરને દબાવવા બદલ વેચાણવેરા અધિકારીઓ દ્વારા દંડ પણ વસૂલવામાં આવ્યો હતો અને તેથી, આવકવેરા કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. કમિશનરે "હા" કહીને મંજૂરી પણ આપી. કોર્ટે એવું માન્યું કે આ એવો કેસ નથી જ્યાં ITO ને લાગે છે કે તે તપાસ માટેનો કેસ છે અને ન તો તેમના અહેવાલને સમર્થન આપવા માટે કોઈ દસ્તાવેજી પુરાવા છે. કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે આ યોગ્ય કેસ છે કે કેમ તે પ્રશ્ન સામે કમિશનરે 'હા' કહ્યું હોવાથી, તેમના પર ચાંત્રિક રીતે વર્તવાનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. તેથી, કોર્ટે અવલોકન કર્યું અને ઠરાવ્યું કે આવી છાપ દૂર કરવા અને કરદાતામાં વધુ વિશ્વાસ લાવવા માટે, કમિશનરે ઓછામાં ઓછા સંક્ષિપ્તમાં કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી માટે મંજૂરી શા માટે આપવામાં આવી તેના કારણો જણાવવા જોઈએ.

૧૧.૪ કેસીપી લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી [સુપ્રા] ના કિસ્સામાં, કરદાતાએ ચોક્કસ મશીનરી વેચી હતી અને વેચાણ કિંમતના ત્રણ-ચતુર્થાંશ ભાગને નફા તરીકે દર્શાવ્યો હતો. તે મુજબ આકારણીને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું. મૂળ કાર્યવાહી સમયે ઘસારાને પણ મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. જોકે, પાછળથી, એવું સમજાયું કે કરદાતાએ પ્રારંભિક ઘસારાની ઉપલબ્ધતા જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે તે વધુ હતું. તેથી, વધારાનો ઘસારો પાછો ખેંચવા માટે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કરદાતાનો દાવો કે પ્રારંભિક ઘસારાની ઉપલબ્ધતાની હકીકત જાહેર કરવાની કોઈ જવાબદારી નથી કારણ કે સંબંધિત સમયે નિર્ધારિત રિટર્નના ફોર્મમાં કરદાતાને આવી માહિતી પ્રદાન કરવાની જરૂર હોય તેવી કોઈ કૉલમ નહોતી, તે સ્વીકારી શકાતી નથી. દરેક કરદાતા પાસેથી કાયદાને જાણવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે તે નિર્ધારિત ટોચમર્યાદાથી ઉપર સામાન્ય ઘસારોનો દાવો કરવાનો હકદાર નથી. જો આવું કરવામાં આવ્યું હોય અને જો તે ઘસારો મેળવીને ટોચમર્યાદા ઓળંગી ગયું હોય, તો તે મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે જરૂરી તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર છોડી દીધા છે અથવા જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હોવાનું કહી શકાય.

૧૨.૪ આવકવેરા અધિકારી વિરુદ્ધ લખમણિ મેવાલ દાસ [સુપ્રા] ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહીના કિસ્સામાં, કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ વિચારણા મુજબ, માન્યતા રચવા માટે નોંધાયેલા કારણોનો માન્યતા રચના સાથે તર્કસંગત સંબંધ હોવો જોઈએ અથવા તેના પર સંબંધિત અસર હોવી જોઈએ અને તર્કસંગત જોડાણ એવું અનુમાન કરે છે કે આવકવેરા અધિકારીના ધ્યાન પર આવતી સામગ્રી અને તેમની માન્યતા વચ્ચે સીધો સંબંધ અથવા જીવંત સંબંધ હોવો જોઈએ કે ચોક્કસ વર્ષમાં આકારણીમાંથી કરદાતાની આવક છટકી ગઈ છે કારણ કે તે સંપૂર્ણ અને ખરેખર તમામ ભૌતિક તથ્યો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

૧૨.૫ સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષના એક કેસમાં, આવકવેરા અધિકારીએ ચોક્કસ લેણદારોને ચૂકવવામાં આવતા વ્યાજમાંથી કપાત કરવાની મંજૂરી આપીને મૂળ આકારણી પૂર્ણ કરી હતી. જોકે, જ્યારે એક લેણદારે કબૂલાત કરી હતી કે તે ફક્ત નામ પ્રમાણે ધિરાણ કરી રહ્યો હતો અને અન્ય લેણદારો ફક્ત નામ પ્રમાણે ધિરાણ આપનારા હતા, ત્યારે ફરીથી ખોલવાની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી. લેણદાર દ્વારા કરવામાં

આવેલી કબૂલાત કરદાતાને આપવામાં આવેલી લોન સાથે સંબંધિત હતી અને કોઈ બીજા સાથે નહીં, તેવી કોઈ સામગ્રીનો અભાવ હતો. આકારણીના વિષયના સમયગાળા સાથે સંબંધિત આવી કબૂલાતની ગેરહાજરીમાં, કોર્ટે સામગ્રી અને આવકવેરા અધિકારીની માન્યતા સાથે જીવંત જોડાણ અથવા નજીકના જોડાણનો અભાવ જોયો, અને તેથી, સર્વોચ્ચ અદાલતે હાઈકોર્ટના આદેશને રદ કરીને કહ્યું કે આવી સામગ્રી એવી માન્યતાનું નિર્માણ કરી શકતી નથી કે કરદાતાની નિષ્ફળતા અથવા સંપૂર્ણ અને ખરેખર તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો જાહેર કરવામાં ચૂકને કારણે કરદાતાની આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી.

૧૨.૬ દિલ્લી હાઈકોર્ટ સિગ્નેચર હોટેલ્સ (પી) લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી [સુપ્રા] ના કેસમાં પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત હતી જ્યાં આવકવેરા નિયામક (તપાસ) દ્વારા માહિતી આપવામાં આવી હતી કે કરદાતા દ્વારા અન્ય કંપની પાસેથી મળેલી રકમ રહેઠાણ પ્રવેશ સિવાય બીજું કંઈ નથી અને કરદાતા લાભાર્થી હતો. કરદાતાએ એવી માન્યતા બનાવી હતી કે કરપાત્ર આવક ફરજિયાત જરૂરિયાત છે, જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, તેના માટે આકારણી અધિકારી તરફથી કોઈ મનની અરજીના અભાવે, કોર્ટે ઠરાવ્યું કે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહીના હેતુ માટે આકારણી અધિકારી દ્વારા ધારવામાં આવેલ અધિકારક્ષેત્ર

અમાન્ય હતું. કોર્ટે એમ પણ ઠરાવ્યું કે, "... 'માનવાનાં કારણો' નો અર્થ એ થશે કે આકારણી અધિકારી એવું માનશે કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે અને તેનો અર્થ એ નથી કે આકારણી અધિકારીએ આખરે કાનૂની પુરાવા દ્વારા ઉપરોક્ત હકીકતની ખાતરી કરવી જોઈએ અથવા કોઈ નિષ્કર્ષ પર પહોંચવું જોઈએ, કારણ કે આ આકારણી આદેશમાં નક્કી અને નિર્ણય લેવામાં આવે છે, જે આકારણી અધિકારી સમક્ષ અંતિમ તબક્કો છે."

૧૨.૭ દિલ્લી હાઈકોર્ટ સેન્ટ્રલ ઈન્ડિયા ઇલેક્ટ્રિક સપ્લાય કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી, કંપની સર્કલ X, નવી દિલ્લી [સુપ્રા] ના કેસમાં ફરી ખોલવાના કેસની સુનાવણી કરી રહી હતી. આવી પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી જેમાં આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે કરદાતા કંપની તરફથી પ્રાથમિક હકીકતોનો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો, જે તેના યુનિટમાંથી વીજળીનું ઉત્પાદન અને પુરવઠો કરતી હતી. તેનું યુનિટ ૧૯૬૪માં રાજ્ય સરકારે હસ્તગત કર્યું હતું અને તે ૪ વર્ષે તેનું વળતર ચૂકવવામાં આવ્યું હતું. કરદાતાએ ઊંચા વળતર માટે દાવો કર્યો હતો અને આખરે સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા લગભગ ૧૦ વર્ષ પછી આ મામલો ઉકેલાયો હતો અને કરદાતાને ૧૯૭૯-૮૦ના આકારણી વર્ષ દરમિયાન વધારેલ વળતર આપવામાં આવ્યું હતું. ૧૨.૮

આકારણી અધિકારીનું માનવું હતું કે કરદાતાને તેના બે યુનિટના સંદર્ભમાં સંપત્તિના ટ્રાન્સફર પર આપવામાં આવેલા લાંબા ગાળાના મૂડી લાભના શીર્ષક હેઠળ આવક થઈ હોવાથી, આવી આવક પર કરવેરા તે જ આકારણી વર્ષ એટલે કે ૧૯૬૪માં લાગુ થવાનો હતો જ્યારે ટ્રાન્સફર થયું હતું. સુપ્રીમ કોર્ટે વધેલા વળતરના વિવાદનો ઉકેલ લાવતો ચુકાદો આપ્યો તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા, દિલ્હી હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે કરદાતા દ્વારા વધેલા વળતરના સંદર્ભમાં ખુલાસો કરવામાં કોઈ અભાવ નથી અને તેથી, સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાની પ્રક્રિયા અધિકારક્ષેત્ર વિના યોજાઈ હતી.

XXX XXX XXX

૧૩. ઉપરની ચર્ચાના પ્રકાશમાં, ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી આકારણી ફરી ખોલવાના કિસ્સામાં, આવકવેરા અધિકારીના સંતોષ માટે જરૂરી બે શરતો એ છે કે [i] એવું માનવાનું કારણ હોવું જોઈએ કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી; અને [ii] તેની પાસે એવું પણ માનવું જોઈએ કે આવકનો આ પ્રકારનો છટકી જવાનો કારણ કરદાતા દ્વારા વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે કરદાતાની આવકના મૂલ્યાંકન માટે સંપૂર્ણ અને ખરેખર તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો જાહેર કરવામાં ચૂક અથવા નિષ્ફળતા છે.

૧૪. એકવાર આકારણી અધિકારીને એવું માનવાનું કારણ મળે કે આવી આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, તો કલમ ૧૪૭(૧) (બી) હેઠળ કાનૂની જરૂરિયાત મુજબ આવક એક લાખ રૂપિયાથી વધુ હોવી જોઈએ અથવા એક લાખ રૂપિયાથી વધુ હોવાની શક્યતા હોવી જોઈએ. અને આવી માન્યતા બન્યા પછી, કાયદાની કલમ ૧૫૧ (૨) હેઠળ ફરીથી ખોલવા માટે કમિશનરની મંજૂરી મેળવવી જરૂરી છે, જેમણે યાંત્રિક રીતે કાર્ય કરવાને બદલે મંજૂરી પહેલાં આવી દરખાસ્ત પર પોતાનું મન લગાવવું જરૂરી છે. આ કાનૂની જોગવાઈઓના ઉપયોગની તપાસ માટે, હાલના કિસ્સામાં, હકીકતો પર પાછા ફરવું જરૂરી છે. સ્વીકાર્ય છે કે, કરદાતાએ ત્રણ કંપનીઓમાં કરેલા રોકાણના સંદર્ભમાં ખુલાસો કર્યો હતો અને ચકાસણી પછી ૧ જુલાઈ ૨૦૦૮ ના રોજ કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ આકારણી પૂર્ણ કરવામાં આવી હતી. કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી ફરી ખોલવા માટેના કારણોમાં, આકારણી અધિકારીએ એ હકીકત નોંધી છે કે કરદાતાનું AY ૨૦૦૬-૦૭ માટેનું રિટર્ન ૬ ડિસેમ્બર ૨૦૦૬ ના રોજ ફાઈલ કરવામાં આવ્યું હતું જ્યાં તેમણે પોતાની આવક રૂ. ૧,૪૬,૭૧૦/- જાહેર કરી હતી, આવા રિટર્નની પ્રક્રિયા કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરવામાં આવી હતી અને CASS દ્વારા ચકાસણી માટે તેના કેસની પસંદગી કરવામાં આવી હતી અને તે મુજબ, ૧ જુલાઈ ૨૦૦૮ ના

રોજ તેની આવક રૂ. ૧,૫૧,૮૯૦/- ની આકારણી કરતો આકારણી આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. રોકાણના સ્ત્રોતો પરથી, આકારણી અધિકારી માને છે કે રોકાણ માટે ભંડોળ આપતી કંપનીઓ બોગસ હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન જ રોકાણોની ગણતરી કરદાતાના ખાતાના ચોપડામાં કરવામાં આવી ન હતી અને કરદાતા દ્વારા આપવામાં આવેલ સમજૂતી સંતોષકારક ન હોવાનું જણાયું હતું, કારણ કે ૮ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૩ ના રોજ અરજદારના પતિ શ્રી અશ્વિન સી. જૈનના કલમ ૧૩૧ (૧)(a) હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનમાં તેમણે સ્વીકાર્યું હતું કે તેમના દ્વારા આવા નામ ખાતર વ્યવહારો તેમના પરિવારના સભ્યોના નામે કરવામાં આવ્યા હતા. ત્રણ કંપનીઓ, ન્યુ જનરેશન ફિનવેસ્ટ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ; એસઆરએસ વિજય સેલ્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ અને મેસર્સ અમી સિક્યોરિટીઝના સંદર્ભમાં, તેમણે અન્ય બાબતોની સાથે જણાવ્યું હતું કે તેઓ દિલ્હીના શ્રી રાજેશ જૈન અને મુંબઈના શ્રી અમૃતલાલના સંપર્કમાં હતા જેમણે તેમને IPO અરજીઓ માટે માર્જિન ફંડિંગ પૂરું પાડવાના હેતુથી ઉપરોક્ત કંપનીઓ સાથે પરિચય કરાવ્યો હતો. જોકે, તેમને આ બંને વ્યક્તિઓ ક્યાં છે તે અંગે કોઈ જાણકારી નહોતી. તેમણે ઉપરોક્ત પક્ષો દ્વારા તેમને આપવામાં આવેલી લોનની રકમ, રિફંડ અને નફાની વિગતો પણ આપી ન હતી. આ વિગતોના આધારે આવકવેરા અધિકારીએ તેમનું માનવું હતું કે કરદાતાની આવક

કાયદાની કલમ ૧૪૭ ના અર્થમાં આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી. આમ, આ એક એવો કેસ હતો જ્યાં કરદાતા દ્વારા કોઈ સંપૂર્ણ અને સાચા ખુલાસા કરવામાં આવ્યા ન હતા.

XXX XXX XXX

૧૭.૫ પડકારના મુખ્ય આધારને ધ્યાનમાં લેતા, નોંધાયેલા કારણોમાં પ્રતિબિંબિત સંજોગોમાં આ કોર્ટ એવું ઠરાવશે કે કરદાતા તરફથી તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યોને સંપૂર્ણ અને ખરેખર જાહેર કરવામાં કોઈ દમન નહોતું. આ પાસાના બે પાસાં છે – પ્રથમ, શું ખરેખર કરદાતા તરફથી સંપૂર્ણ અને સાચું ખુલાસો હતો, અને બીજું, શું આકારણી અધિકારી પાસે જે સામગ્રી હતી તેમાંથી, તેમણે ખરેખર એવું માનવાનું કારણ બનાવ્યું હતું કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી.

૧૭.૬ ચકાસણીમાં મૂળ આકારણી સમયે કરદાતાએ ત્રણેય કંપનીઓની વિગતો પૂરી પાડી હતી. અને નોંધાયેલા કારણો મુજબ, કરદાતા દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણને કંપનીઓ દ્વારા ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું જે બોગસ હોવાનું જણાયું હતું. આ વિગતો ૮ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૩ ના

રોજ કલમ ૧૩૧(૧)(એ) હેઠળ અરજદારના પતિ દ્વારા આપવામાં આવેલા શપથ પરના નિવેદનમાંથી કાઢવામાં આવી હતી. ઉપર નોંધાયેલ મૂલ્યાંકન ૧ જુલાઈ ૨૦૦૮ ના રોજ ચકાસણી પર પૂર્ણ થયું હતું. નિઃશંકપણે, કરદાતાએ કંપનીઓની વિગતો પૂરી પાડી હતી કારણ કે મૂલ્યાંકન સમયે આવી કંપનીઓ દ્વારા રોકાણ ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવ્યું હતું. જોકે, પાછળથી કંપનીઓના અસ્તિત્વ પર શંકા હતી કારણ કે દિલ્હીના શ્રી રાજેશ જૈન અને મુંબઈના શ્રી અમૃતલાલ એ વ્યક્તિઓ હતા જેમના દ્વારા અરજદારના પતિને આવી કંપનીઓ સાથે પરિચય કરાવવામાં આવ્યો હતો અને જ્યારે આ બે વ્યક્તિઓના ઠેકાણાની પૂછપરછ કરવામાં આવી ત્યારે તેમણે અજ્ઞાનતા દાખવી હતી. તેથી, આકારણી અધિકારીએ નોંધ્યું કે આવા સંજોગોમાં રોકાણનો સ્ત્રોત અસ્પષ્ટ રહ્યો કારણ કે કંપનીઓ બોગસ હોવાનું જાણવા મળ્યું છે અને કરદાતાના ખાતાના ચોપડામાં, આવા રોકાણો મળ્યા ન હતા અને નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન જ તેમની ગણતરી કરવામાં આવી હતી.

૧૭.૭ અરજદાર દ્વારા છેલ્લા કેટલાક કારણોને પડકારવામાં આવ્યા છે, જેમ કે, ખાતાના ચોપડામાં આવા રોકાણનું પ્રતિબિંબ ન હોવાને અને નાણાકીય વર્ષ દરમિયાન જ તેનું વર્ગીકરણ કરવામાં આવ્યું હોવાને

કારણે. તેમણે દલીલ કરી હતી કે આ સંપૂર્ણપણે તથ્યોથી વંચિત છે, અને તેથી અધિકારક્ષેત્રની ધારણાને અમાન્ય ઠેરવવી જોઈએ.

૧૭.૮ અમારા મતે, જો કરદાતા એવું દર્શાવવાની સ્થિતિમાં હોય કે આવા રોકાણો તેમના હિસાબના ચોપડાનો ભાગ હતા અને વર્ષોમાં જ તેનો સરવાળો કરવામાં આવ્યો ન હતો, તો પણ નોંધાયેલા કારણોમાં વધુ મહત્વપૂર્ણ એ છે કે જે કંપનીઓમાંથી ભંડોળનું રોકાણ કરવામાં આવ્યું હતું તે આકારણી અધિકારીના મતે બોગસ છે, આવી વિગતો અરજદારના પતિ દ્વારા નોંધાયેલા નિવેદનમાંથી કાઢવામાં આવી હતી, જેમણે એમ પણ કહ્યું હતું કે તેમણે તેમના પરિવારના સભ્યોના નામે વ્યવહારો કર્યા હતા. અરજદાર દ્વારા એ વાતનો વિવાદ નથી થઈ રહ્યો કે તેમના પતિ શ્રી અશ્વિન જૈન, જેમણે પોતાનું નિવેદન આપ્યું હતું, તેઓ આ દલીલમાં સાચા નહોતા.

૧૭.૯ ફૂલચંદ બજરંગ લાલ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી [સુપ્રા] માં સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કરાયેલા ચુકાદા મુજબ, જ્યાં અનુગામી માહિતીના આધારે વ્યવહાર પોતે જ બોગસ વ્યવહાર હોવાનું જણાય છે, કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે મૂળ આકારણી કાર્યવાહી સમયે આવા વ્યવહારનો ખુલાસો ફક્ત 'સંપૂર્ણ' અને 'સાચા' તથ્યોનો ખુલાસો કહી શકાય નહીં

અને આકારણી અધિકારીને ચોક્કસપણે આવા કિસ્સામાં નિષ્કર્ષિત આકારણી ફરીથી ખોલવાનો અધિકારક્ષેત્ર હશે. સર્વોચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત કેસમાં એવું પણ અવલોકન કર્યું હતું કે આકારણી અધિકારી પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે કારણ કે કેટલીક નવી હકીકતો પ્રકાશમાં આવે છે જે અગાઉ જાહેર કરવામાં આવી ન હતી, અથવા અગાઉ જાહેર કરાયેલા તથ્યો સંબંધિત કેટલીક માહિતી તેમના કબજામાં આવે છે જે તે હકીકતોની અસત્યતાને ઉજાગર કરે છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, તે ફક્ત અભિપ્રાય બદલવાનો અથવા અગાઉ ઉપલબ્ધ સમાન હકીકતોથી અલગ અનુમાન કાઢવાનો કેસ નથી પરંતુ નવી માહિતી પર કાર્ય કરવાનો કેસ છે. આ માન્યતા આવકવેરા અધિકારીની હોવાથી, માન્યતા રચવા માટેના કારણોની પર્યાપ્તતા કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવતી નથી, પરંતુ તે કરદાતા માટે ખુદ્દી છે કે તે સ્થાપિત કરી શકે કે ખરેખર કોઈ માન્યતા અસ્તિત્વમાં નથી અથવા તે માન્યતા બિલકુલ સાચી ન હતી અથવા અસ્પષ્ટ, અપ્રસ્તુત અને બિન-વિશિષ્ટ માહિતી પર આધારિત હતી. તે મર્યાદિત હદ સુધી, કોર્ટ આવકવેરા અધિકારી દ્વારા કાઢવામાં આવેલા નિષ્કર્ષને જોઈ શકે છે અને તપાસ કરી શકે છે કે શું રેકૉર્ડ પર કોઈ સામગ્રી ઉપલબ્ધ હતી જેના દ્વારા તે જરૂરી માન્યતા રચી શકે અને આગળ શું તે સામગ્રીનો કોઈ તર્કસંગત જોડાણ હતો અથવા જરૂરી માન્યતાની રચના સાથે જીવંત સંબંધ હતો.

XXX XXX XXX

૧૮. આ કેસમાં પણ, આ અવલોકનો અને તારણોનો સીધો પ્રભાવ પડશે. આકારણી અધિકારીએ મૂળ આકારણી કરતી વખતે તપાસ કરી હોવા છતાં, વધુ પૂછપરછ અથવા તપાસ દ્વારા શોધી શક્યા ન હોત કે આવા વ્યવહારો સાચા હતા કે નહીં. જો કે, પછીની માહિતીના આધારે, તેઓ કલમ ૧૪૭ હેઠળ નિર્ધારિત બંને શરતોને સંતોષ્યા પછી આવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા કે કરદાતા મૂળ આકારણી સમયે તમામ મહત્વપૂર્ણ તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયા હતા અને તેથી, કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી. આકારણી અધિકારી ચોક્કસપણે કલમ ૧૪૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર સંભાળશે.

૧૯. મૂળ આકારણી કાર્યવાહી સમયે રિટર્નમાં પ્રતિબિંબિત થયેલા વ્યવહારોના વિવાદોની વધુ તપાસ કરવા માટે આકારણી અધિકારી પાસે બધી સત્તાઓ હતી તેવી અમારી સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલ પણ આ તબક્કે ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી. જેમ કે કોર્ટે ફૂલચંદ બજરંગ લાલ [સુપ્રા] ના કિસ્સામાં ફરીથી જણાવ્યું છે, "..જોગવાઈઓના હેતુ અને

ઉદ્દેશ્ય તરફ ધ્યાન આપવું જોઈએ. કલમ ૧૪૭ ના ઉદ્દેશ્યોમાંનો એક એ સુનિશ્ચિત કરવાનો છે કે કોઈ પક્ષ મૂળ આકારણી સમયે જાણી જોઈને ખોટું કે ખોટું નિવેદન આપીને છટકી ન શકે અને જ્યારે તે ખોટાપણું ધ્યાનમાં આવે ત્યારે તે ફરીને કહે કે 'તમે મારું જૂઠાણું સ્વીકાર્યું, હવે તમારા હાથ બંધાયેલા છે અને તમે કંઈ કરી શકતા નથી'. કરદાતાને તે છૂટા પાડવા દેવા એ ન્યાયનો ઉપહાસ હશે."

૧૯.૧ આ કેસમાં પણ, અમે નોંધ્યું છે કે તપાસકર્તા શાખા દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે આકારણી અધિકારી; ખાસ કરીને કલમ ૧૩૧ (૧) (એ) હેઠળ નોંધાયેલા નિવેદનના આધારે, મૂળ આકારણી સમયે કરદાતા દ્વારા કરવામાં આવેલા ખુલાસામાં ખોટાપણું નોંધાય છે. ધારી રહ્યા છીએ કે અરજદારનો વ્યવહાર ફક્ત એક જ કંપની સાથે હતો અને ત્રણેય કંપનીઓ સાથે નહીં. આકારણી અધિકારી દ્વારા પ્રાપ્ત માહિતીના આધારે, જ્યારે એવું માનવામાં આવ્યું કે આવી કંપનીઓના ભંડોળમાંથી કરવામાં આવેલ રોકાણ બોગસ છે, ત્યારે આકારણી અધિકારીએ પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરવાનો અધિકારક્ષેત્ર યોગ્ય રીતે સ્વીકાર્યો હતો. આકારણી અધિકારીએ, ત્યારબાદ તેમના જ્ઞાનમાં આવેલી માહિતીના આધારે, અગાઉ રજૂ કરાયેલા તથ્યોની અસત્યતાને ઓળખી કાઢી, તે ચોક્કસપણે કહી શકાય નહીં કે તેમણે તે

જ તથ્યો પર પોતાનો અભિપ્રાય બદલ્યો છે. શ્રી કૃષ્ણ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી અને અન્યોના કેસમાં 'સંપૂર્ણ' અને 'સાચા' તથ્યોનું વિશ્લેષણ કરતી વખતે, સુપ્રીમ કોર્ટે 221 ITR 538 માં નોંધાયેલા ઠરાવમાં જણાવ્યું છે કે આવકવેરા અધિકારી આવકવેરા અધિનિયમ, 1961 ની કલમ 148 હેઠળ નોટિસ જારી કરી શકે છે, જેમાં આકારણી ફરીથી ખોલવાનો પ્રસ્તાવ છે, ફક્ત ત્યારે જ જ્યાં તેમની પાસે એવું માનવાનું કારણ હોય કે કરદાતા દ્વારા રિટર્ન ફાઇલ કરવામાં ચૂક અથવા નિષ્ફળતાને કારણે અથવા કરદાતા દ્વારા તે વર્ષ માટે તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને ખરેખર જાહેર કરવામાં ચૂક અથવા નિષ્ફળતાને કારણે, આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે. માનવાના કારણનું અસ્તિત્વ આકારણી ફરીથી ખોલવાની તેમની શક્તિ પર એક એક, મર્યાદા હોવાનો હેતુ છે. કલમ 148 (2) ઉપરોક્ત શક્તિ પર વધુ તપાસ લાદે છે, જેમ કે, આવકવેરા અધિકારી દ્વારા આવા ફરીથી ખોલવા માટેના કારણો રેકૉર્ડ કરવાની આવશ્યકતા. કલમ ૧૫૧ ઉપરોક્ત સત્તા પર વધુ એક નિયંત્રણ લાદે છે, એટલે કે, કમિશનર અથવા બોર્ડ, જે પણ કેસ હોય, આવકવેરા અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણોના આધારે, ખાતરી કરવી પડશે કે આવી નોટિસ જારી કરવા માટે તે યોગ્ય કેસ છે.આમ, કલમ ૧૪૭ અને ૧૪૮ દ્વારા આવકવેરા અધિકારીને આપવામાં આવેલી સત્તા અનિયંત્રિત નથી. આકારણી

અધિકારીઓ દ્વારા આ સત્તાના દુરુપયોગ માટે જગ્યા દૂર કરવાના હિતમાં તેને અનેક સુરક્ષા પગલાં સાથે સુરક્ષિત કરવામાં આવી છે. આ વિચાર કરદાતાને આકારણીના યાંત્રિક પુનઃખોલવાના પરિણામે થતી હેરાનગતિથી બચાવવાનો હતો પરંતુ આ સુરક્ષા ફક્ત તે કરદાતાઓને જ મળે છે જેઓ બધી જ મહત્વપૂર્ણ હકીકતો સાચી અને સંપૂર્ણ રીતે જાહેર કરે છે. કલકત્તા ડિસ્કાઉન્ટ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ આવકવેરા અધિકારી [૧૯૬૧] ૪૧ ITR ૧૯૧ (SC) કેસમાં બંધારણીય બેંચના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરતી વખતે, સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું અને આ રીતે ઠરાવ્યું

".. તે કિસ્સામાં, કોર્ટના શબ્દોમાં કહીએ તો, ભૌતિક તથ્યોનો સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે ખુલાસો ન કરવાનો આરોપ – કરદાતા દ્વારા "શેરના વેચાણ પાછળનો સાચો હેતુ" જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા હતી. કરદાતાએ આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન જણાવ્યું હતું કે સંબંધિત આકારણી વર્ષો દરમિયાન શેરનું વેચાણ ફક્ત રોકાણમાં ફેરફારના સ્વરૂપમાં એક કેઝ્યુઅલ વ્યવહાર હતો. આવકવેરા અધિકારીએ પાછળથી શોધી કાઢ્યું કે તે વેચાણ ખરેખર ટ્રેડિંગ વ્યવહારોના સ્વરૂપમાં હતું. મહેસૂલનો કેસ એ હતો કે કરદાતાએ જણાવ્યું હોવું જોઈએ કે તેઓ ટ્રેડિંગ વ્યવહારો હતા અને તેમનો દાવો કે તેઓ કેઝ્યુઅલ વ્યવહારો હતા, રોકાણમાં ફેરફારના

સ્વરૂપમાં, કલમ 34 ના અર્થમાં "તે વર્ષ માટે તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કરવામાં ભૂલ અથવા નિષ્ફળતા" સમાન હતી. મહેસૂલનો આ દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો કે વ્યવહારનો સાચો સ્વભાવ, વિવિધ મંતવ્યો ધરાવતો મામલો હોવાથી, તે કોઈ ભૌતિક અથવા પ્રાથમિક હકીકત નથી પરંતુ અનુમાનનો વિષય છે અને તેથી, એવું કહી શકાય નહીં કે કલમ 34 દ્વારા વિચારવામાં આવેલી પ્રકૃતિની ભૂલ અથવા નિષ્ફળતા હતી. કરદાતા. હવે, જે વાત પર ભાર મૂકવાની જરૂર છે તે એ છે કે કરદાતા પર ભૌતિક તથ્યો – અથવા જેને પ્રાથમિક તથ્યો કહેવામાં આવે છે – જાહેર કરવાની જવાબદારી ફક્ત ખુલાસો નથી પરંતુ સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો છે. ખોટો ખુલાસો એ સાચો ખુલાસો નથી. ખુલાસો ફક્ત સાચો જ હોવો જોઈએ નહીં પરંતુ "સંપૂર્ણ અને સાચા" હોવો જોઈએ. તેથી, ભૌતિક તથ્યનો ખોટો દાવો, અથવા નિવેદન, કલમ 34/147 હેઠળ આવકવેરા અધિકારીના અધિકારક્ષેત્રને આકર્ષે છે. આ જ કેસ લો: આવકવેરા અધિકારી કહે છે કે અનુગામી આકારણી વર્ષ સંબંધિત આકારણી કાર્યવાહી દરમિયાન કરવામાં આવેલી તપાસ અને પૂછપરછના આધારે, તેમની પાસે એવી સામગ્રીનો કબજો આવ્યો છે, જેના આધારે, તેમની પાસે એવું માનવાના કારણો છે કે કરદાતાએ અમુક બોગસ અને ખોટી અસુરક્ષિત હુન્ડી લોન રજૂ કરી હતી જે તેમણે અસ્તિત્વમાં ન હોય તેવા વ્યક્તિઓ અથવા તેમના

ડમી, જેમ કે કેસ હોય, પાસેથી લીધી હોવાનું કહેવાય છે, અને તે કારણે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે. તેમના મતે, કરદાતાના જ્ઞાન મુજબ આ ખોટો દાવો હતો. આવકવેરા અધિકારી કહે છે કે પછીના આકારણી વર્ષ સંબંધિત આકારણી દરમિયાન, આ જ વ્યક્તિઓમાંથી કેટલાકની સમાન લોન બોગસ હોવાનું જાણવા મળ્યું હતું. તેના આધારે, તેઓ આકારણી ફરીથી ખોલવાનો પ્રયાસ કરે છે. એ ચાદ રાખવું જરૂરી છે કે આપણે ફક્ત ફરીથી ખોલવાના તબક્કે છીએ. પ્રશ્ન એ છે કે, ઉપરોક્ત સંજોગોમાં, કરદાતા કોઈપણ વાજબીતા સાથે કહી શકે છે કે તેણે તે વર્ષ માટે તેના આકારણી માટે જરૂરી ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર કર્યા હતા. લોનની બોગસ એન્ટ્રીઓ બનાવી અને રેકૉર્ડ કર્યા પછી, કરદાતા કયા ચહેરા સાથે કહી શકે છે કે તેણે તે વર્ષ માટે તેના આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો ખરેખર અને સંપૂર્ણપણે જાહેર કર્યા હતા. એ સાચું છે કે આવકવેરા અધિકારી ઉપરોક્ત નિવેદનની સત્યતાની તપાસ કરી શક્યા હોત – જે તેમણે ખરેખર પછીના આકારણી વર્ષમાં કર્યું હતું – પરંતુ તે કરદાતાને કાયદા દ્વારા તેના પર મૂકવામાં આવેલી તેની જવાબદારીમાંથી મુક્તિ આપતું નથી, જે સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર તમામ ભૌતિક તથ્યો જાહેર કરવા માટે છે. નિઃશંકપણે, કરદાતા દ્વારા લેવામાં આવેલી લોન સાચી છે કે ખોટી, તે એક ભૌતિક હકીકત છે – અને આપેલ હકીકતો પરથી લેવામાં આવતો કોઈ તથ્યપૂર્ણ કે કાયદેસરનો તર્ક નથી.

આ કિસ્સામાં, અમને બતાવવામાં આવ્યું છે કે દસ વ્યક્તિઓ [જેમણે કુલ રૂ. ૮,૫૩,૨૯૮ ની હુંડી લોનમાંથી રૂ. ૩,૮૦,૦૦૦ ની લોન લીધી હોવાનો આરોપ છે] તે પછીના આકારણી વર્ષ સંબંધિત આકારણી કાર્યવાહીમાં બોગસ વ્યક્તિઓ અથવા ફક્ત નામના ધિરાણકર્તા તરીકે સ્થાપિત થયા હતા. શું તે આવકવેરા અધિકારી માટે એવું માનવા માટે વાજબી આધાર પૂરો પાડતું નથી કે કરદાતા દ્વારા તે વર્ષના આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક હકીકતો, સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે, જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા – ખરેખર માત્ર નિષ્ફળતા નહીં પરંતુ ગેરમાર્ગે દોરવાની સકારાત્મક યોજના – આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી – અમારો મક્કમ અભિપ્રાય છે કે તે કરે છે. તે પુનરાવર્તન કરવું જરૂરી છે કે અમે હવે કલમ ૧૪૮/૧૪૭ હેઠળ નોટિસની માન્યતાના તબક્કે છીએ. આ તબક્કે તપાસ ફક્ત એ જોવા માટે છે કે આવકવેરા અધિકારી માટે વાજબી કારણો છે કે કેમ અને ચૂક/નિષ્ફળતા અને આવક છટકી જવાની સ્થાપના થાય છે કે કેમ તે જોવા માટે છે. આ ભેદ ધ્યાનમાં રાખવો જરૂરી છે."

૧૨. ઉપરોક્ત ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આ કિસ્સામાં, આકારણી વર્ષ ૨૦૦૬-૦૭ માટે દાખલ કરાયેલ આવકના રિટર્નની ચકાસણી હાથ ધરવામાં આવી હતી. કાયદાની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ નોટિસ

જારી કરવામાં આવી હતી. કાર્યકાળમાં ફેરફારને કારણે, આકારણી અધિકારીએ ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ કાયદાની કલમ ૧૪૩(૨) હેઠળ નોટિસ જારી કરી હતી, જેમાં કાયદાની કલમ ૧૪૩(૧) હેઠળ નોટિસ પણ જારી કરવામાં આવી હતી, જેમાં ચોક્કસ માહિતી માંગવામાં આવી હતી. આવી ચકાસણી દરમિયાન એ પણ નોંધાયું હતું કે કરદાતા શેર, સિક્યોરિટીઝ અને ભવિષ્યના વિકલ્પમાં વેપારના વ્યવસાયમાં રોકાયેલ હતો. કરદાતાએ અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી આવક પણ દર્શાવી હતી, એટલે કે ડિવિડન્ડમાંથી. અસુરક્ષિત લોનના સંદર્ભમાં, વિવિધ પ્રશ્નો ઉઠાવવામાં આવ્યા હતા અને તેમના જવાબ પણ આપવામાં આવ્યા છે. ૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજના સંદેશાવ્યવહારમાંથી જાણવા મળ્યું છે કે, અસુરક્ષિત લોનના સંદર્ભમાં, રૂ. ૨૦,૦૦૦/- થી વધુના તમામ વ્યવહારો માટે ખાતાઓની પુષ્ટિ સાથે માહિતી માંગવામાં આવી હતી. PAN અને સરનામાં ધરાવતા તમામ વિવિધ લેણદારોની વિગતો રજૂ કરવામાં આવી છે. તે એ પણ દર્શાવે છે કે ૨૭ નવેમ્બર, ૨૦૦૮ ના જવાબ મુજબ, એકાઉન્ટ પેચી ચેક અથવા બેંક ડ્રાફ્ટ સિવાય, રૂ. ૨૦,૦૦૦/- થી વધુ રકમ સિવાય કોઈ લોન અથવા એડવાન્સ લેવામાં આવ્યા નથી. અસુરક્ષિત લોન માટે આપવામાં આવેલી વિગતો સંપૂર્ણ છે. ૩ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજના વધુ સંદેશાવ્યવહારનો સંબંધિત ભાગ, જેના દ્વારા વધારાની વિગતો માંગવામાં આવી હતી, જે નીચે મુજબ છે:

"(૧) કૃપા કરીને સુરક્ષિત લોન કેવી રીતે મેળવી છે, સંપાદનની પદ્ધતિ, સિક્યોરિટી પર આપવામાં આવેલી આવી સુરક્ષિત લોન સામે ગીરવે મૂકેલી સંપત્તિની વિગતો આપો. જે બેંકો/સંસ્થાઓ પાસેથી લોન મળી છે તેમનું નામ અને સંપૂર્ણ સરનામું અને વર્ષવાર લોનની પ્રાપ્તિનું વિગતવાર વર્ણન આપો.

XXX XXX XXX

(૩) કૃપા કરીને અસુરક્ષિત લોન અને થાપણોની યાદીમાં ઉદ્દેખિત તમામ પક્ષકારોની વાસ્તવિકતા અને ક્રેડિટ યોગ્યતા સંપૂર્ણ સરનામાં અને PAN સાથે રજૂ કરો, નહીં તો આવી લોનને તમારા અસ્પષ્ટ સ્ત્રોતમાંથી અસ્પષ્ટ અને રજૂ કરાયેલી ગણવામાં આવશે અને કુલ આવકમાં ઉમેરવામાં આવશે.

૧૩. આનો જવાબ ૧૫ ડિસેમ્બર, ૨૦૦૮ ના રોજ આપવામાં આવ્યો હતો, જેનો સંબંધિત ભાગ નીચે મુજબ છે:

"(પ) અમારા અગાઉના પત્ર તારીખ ૮-૧૨-૨૦૦૮ ના ફક્ત ૫ માં જણાવ્યા મુજબ, અમે બાકીના લોન ખાતાઓમાંથી પુષ્ટિ પત્રો આ સાથે જોડી રહ્યા છીએ. અમે અમારા પત્ર તારીખ ૮-૧૨-૨૦૦૮ ના ફક્ત ૫ માં ઉલ્લેખિત ૫ પક્ષો પાસેથી મેળવેલા પુષ્ટિ પત્રો પહેલાથી જ ફાઇલ કરી દીધા છે.

- a) અશોક ફિનસ્ટોક લિમિટેડ
- b) બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.
- c) દમ દુમા કોમ પ્રા. લિ.
- d) એનરિચ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ લિ.
- e) એન.કે. ખેશકાની એન્ડ કંપની.
- f) નરેન્દ્ર ખેશકાણી
- g) નીલા એન. ભટ્ટ
- e) એસકે કાર
- f) શિવાલિક બિલ્ડવેલ પ્રા. લિ.
- g) સુવોમિતા કર
- h) ઝેન ચાર્ન"

૧૪. ૧ એપ્રિલ, ૨૦૦૫ થી ૩૧ માર્ચ, ૨૦૦૬ સુધીની રકમની પુષ્ટિ પણ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. દ્વારા ૧ એપ્રિલ, ૨૦૦૮ ના રોજના સંદેશાવ્યવહાર દ્વારા આપવામાં આવી હતી. આ ઉપરાંત, જરૂરી વિગતો સાથે બેંકમાં રકમ જમા કરવામાં આવી હતી તે વિવિધ તારીખોને પણ પ્રતિબિંબિત કરે છે.

૧૫. આ હકીકતો અને સામગ્રીના પગલે, ચકાસણી મૂલ્યાંકનને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં આવ્યું હતું અને કાયદાની કલમ ૧૪એ અને ૯૪(૭) હેઠળ માંગણી કરવામાં આવી હતી.

૧૬. દેખીતી રીતે, આમ, ખુલાસો થયો હતો અને આને કરદાતાએ આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણપણે અને ખરેખર જાહેર ન કર્યા હોવાનો પ્રસંગ ઉભો થતો નથી. જોકે, સારમાં, જો બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી તેમના દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી સામગ્રીમાંથી મેળવેલી અસુરક્ષિત લોન, ડી.સી.આઈ.ટી, કોલકાતા જણાવે છે કે તે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી રૂ. ૮.૭૧ કરોડની લોન અને એડવાન્સિસના સ્વરૂપમાં રહેઠાણ પ્રવેશના પરિણામે હતી, તો કરદાતાનો કેસ ચોક્કસપણે કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈ હેઠળ આવરી લેવામાં આવશે કારણ કે તે કરદાતા તરફથી સંપૂર્ણ અને સાચા ખુલાસો સમાન નહીં હોય.

આ તબક્કે, નોંધાયેલા કારણોને ધ્યાનમાં લેવા પડશે, જે 24 માર્ચ, 2013 ના રોજ ડીસીઆઈટી, કોલકાતાના અહેવાલમાં સમાવિષ્ટ માહિતી પર આધારિત છે, જેમાં એવું ધ્યાનમાં આવ્યું હતું કે કરદાતા કંપનીએ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રહેઠાણની એન્ટ્રી મેળવી હતી અને તેથી, આકારણી અધિકારીએ તેમના કારણને આધારે માન્યું હતું કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે.

૧૭. ૫ માર્ચ, ૨૦૧૪ ના રોજ પોસ્ટ નોટિસ પત્રવ્યવહારમાં, આકારણી અધિકારી દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું છે કે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. એ વિવિધ કંપનીઓને રહેઠાણ પ્રવેશ પૂરો પાડ્યો હતો, જ્યાં કરદાતા કંપની તેમાંથી એક છે. બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. એ શ્રી અરુણ દાલમિયાની ડમી કંપની છે અને સીબીઆઈ, મુંબઈ દ્વારા શોધ દરમિયાન નોંધાયેલા આવા કારણોને આધાર આપવા માટે નોંધપાત્ર સામગ્રી મળી આવી છે અને તેથી, આકારણી અધિકારીએ કારણ દર્શાવવા માટે નોટિસ જારી કરી હતી કે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી મળેલી રૂ. ૮.૭૧ કરોડની રકમને કાયદાની કલમ ૬૮ હેઠળ રોકડ ક્રેડિટ તરીકે કેમ ન ગણવી જોઈએ.

૧૮. ઉપર જણાવ્યા મુજબ, અમે મૂળ ફાઇલ મંગાવી હતી, જેમાં D સી.આઈ.ટી, કોલકાતા તરફથી મળેલા મૂલ્યાંકન અધિકારીના અભિપ્રાયને સમર્થન આપતી નવી, માન્ય અને મૂર્ત માહિતી જાહેર કરવામાં આવી હતી, જે સી.બી.આઈ. દ્વારા શોધ દરમિયાન મળેલી સામગ્રીના આધારે હતી, જ્યાં બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.ને શ્રી અરુણ દાલમિયાની ડમી કંપની હોવાનું કહેવાય છે.

અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે આકારણી અધિકારીએ બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. પાસેથી મળેલી રકમને "આવાસ પ્રવેશ" તરીકે ગણાવીને ખાલી જગ્યા ભરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો, જે તેઓ વધુ પૂછપરછ/ચકાસણી વિના કરી શક્યા ન હોત. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ દ્વારા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવેલ બીજી દલીલ એ છે કે નોંધાયેલા કારણો પછી કરવામાં આવેલ નોટિસ પછીના પત્રવ્યવહારમાં કારણોમાં અભાવ હોય તેવું કંઈ ઉમેરી શકાયું ન હતું. તેમણે વિનંતી કરી કે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.ના કોઈપણ ડિરેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલ કોઈ નિવેદનની ગેરહાજરીમાં જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે કરદાતાએ લોન અને એડવાન્સિસના રૂપમાં રહેઠાણ પ્રવેશ મેળવ્યો અને મેળવ્યો, કારણોનો કોઈ આધાર નથી. બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.ના ડિરેક્ટર શ્રી દાલમિયાએ દલીલ કરી હતી તેમ પણ ક્યાંય ખુલાસો કર્યો નથી અને તેથી, આકારણી અધિકારી તરફથી કારણો નોંધવા અકાળ છે. વધુમાં વિનંતી કરવામાં આવે છે કે ઋષભ દાલમિયાનું સોગંદનામું જે

શપથ પર જણાવે છે કે અરજદાર સાથે લોન વ્યવહારો ફક્ત ચેક દ્વારા કરવામાં આવ્યા હોવાથી સાચા છે, તે પ્રથમ દૃષ્ટિએ સાબિત કરે છે કે સમગ્ર કવાયત શંકા પર આધારિત છે. તેથી, સમગ્ર ભાર એ છે કે નોટિસ જારી કરવી એ માછીમારીની તપાસ સિવાય બીજું કંઈ નથી.

૧૯. કાયદાની જાહેરાત કરતી વખતે વિસ્તૃત ચર્ચા કરવામાં આવી હતી તેમ, આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણોની પૂરતીતા આ અદાલત દ્વારા ધ્યાનમાં લેવાની જરૂર નથી. અલબત્ત, આકારણી અધિકારી જ્યારે પછીની નવી અને ચોક્કસ માહિતીના આધારે એવું માને છે કે કરદાતા દ્વારા પ્રાથમિક હકીકતોનો સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો કરવાની ભૂલને કારણે કર ચૂકવવાપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, ત્યારે તે પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે કારણ કે નવી હકીકતો બિન-જાહેરાતને સંપૂર્ણ અને સાચો જાહેર કરે છે. આવા તથ્યો અગાઉ જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા અથવા એવું કહી શકાય કે જો અગાઉ જાહેર કરવામાં આવે, તો તે જાહેર કરાયેલા તથ્યોની અસત્યતાને છતી કરે છે.

૨૦. આકારણી અધિકારીને કાયદાની કલમ ૧૪૭ અને કલમ ૧૪૮ હેઠળ ફરીથી ખોલવા માટે અધિકારક્ષેત્રની જરૂર હતી, જ્યાં માહિતી ચોક્કસ અને વિશ્વસનીય હોવી જોઈએ. કુલચંદ બજરંગ (ઉપર) ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું

કે, માન્યતા આવકવેરા અધિકારીની હોવાથી, માન્યતા બનાવવા માટેના કારણોની પૂરતીતા કોર્ટ દ્વારા ન્યાય કરવાની નથી, પરંતુ કરદાતા માટે તે સ્થાપિત કરવા માટે ખુદી છે કે કોઈ માન્યતા અસ્તિત્વમાં નથી અથવા માન્યતા બિલકુલ સાચી નથી અથવા અસ્પષ્ટ, અપ્રસ્તુત અને બિન-વિશિષ્ટ માહિતી પર આધારિત નથી. તે મર્યાદિત હદ સુધી, કોર્ટ આવકવેરા અધિકારી દ્વારા લેવામાં આવેલા દૃષ્ટિકોણને જોઈ શકે છે અને તપાસ કરી શકે છે કે શું કોઈ સામગ્રી રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે જેના પરથી આકારણી અધિકારી દ્વારા જરૂરી માન્યતા રચી શકાય છે અને શું તે સામગ્રીનો કોઈ તર્કસંગત જોડાણ છે અથવા જરૂરી માન્યતાની રચના સાથે જીવંત સંબંધ છે. તે પણ મહત્વનું નથી કે મૂળ મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, આકારણી અધિકારી વધુ પૂછપરછ અથવા તપાસ દ્વારા શોધી શક્યા હોત કે વ્યવહારો સાચા હતા કે નહીં. જો અનુગામી માન્ય માહિતીના આધારે, આકારણી અધિકારી કાયદાની કલમ 147 હેઠળ નિર્ધારિત બે શરતોને સંતોષવા પર એવું માનવાનું કારણ બનાવે છે કે મૂળ આકારણી સમયે કરદાતા દ્વારા હકીકતોનો કોઈ સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો કરવામાં આવ્યો ન હતો અને તેથી, કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી, તો તેમની માન્યતા અને આવી માન્યતા/મંતવ્યના આધારે પુનઃમૂલ્યાંકનની સૂચનામાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.

હાલના કેસમાં, બંને જરૂરી શરતો યોગ્ય રીતે પૂર્ણ કરવામાં આવી હોવાથી, આ કોર્ટ દ્વારા પૂરતા કારણોનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવતો નથી. મૂળ મૂલ્યાંકન સમયે આપવામાં આવેલી માહિતી, જ્યારે D સી.આઈ.ટી, કોલકાતા તરફથી પ્રાપ્ત માહિતી દ્વારા, પોતે જ વિવાદાસ્પદ હોવાનું જણાયું, ત્યારે કાયદાની કલમ 147 હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકનની સૂચના સામે વાંધો નિષ્ફળ જવો જોઈએ. ઇન્જેમિનેશનના ખર્ચે, એ ઉલ્લેખ કરવો જરૂરી છે કે ચકાસણી મૂલ્યાંકન સમયે, કોલકાતા સ્થિત બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. નામની કંપની પાસેથી પ્રાપ્ત અસુરક્ષિત લોન અને એડવાન્સિસ અંગે ચોક્કસ પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. આ ચેક અને ડ્રાફ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલા વ્યવહારો હોવાથી, આકારણી અધિકારી દ્વારા કરદાતાના આવા સંસ્કરણને સ્વીકારવાનો અને તેમને વાસ્તવિક લોન અને એડવાન્સિસ તરીકે ગણવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. નામ, સરનામાં, PAN, વગેરેની વિગતો આપવાથી પણ તેની સુસંગતતા ગુમાવી દેવામાં આવશે જો પછીથી પૂરી પાડવામાં આવેલી માહિતી, જેને નોટિસ જારી કરવા માટેનો આધાર બનાવવામાં આવ્યો છે, તે તારણ કાઢે છે કે બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ. લિમિટેડ એ શ્રી અરુણ દાલમિયાની એક બનાવટી કંપની છે, જેણે વિવિધ લાભાર્થીઓને રહેઠાણની એન્ટ્રીઓ પૂરી પાડી હતી.

21. આ કોર્ટે મૂલ્યાંકન અધિકારીની માન્યતાની તપાસ મયા દિત હદ સુધી કરી છે કે શું મૂલ્યાંકન અધિકારી માટે રેકૉર્ડ પર પૂરતી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે કે કેમ તે

તપાસવા માટે કે શું તે જરૂરી માન્યતા સ્થાપિત કરી શકે કે શું સામગ્રી અને કર ચૂકવવાપાત્ર આવકનો કોઈ જીવંત લિંક અસ્તિત્વમાં છે કે કેમ જે આકારણીથી બચી ગઈ. આ એવું લાગતું નથી કે જ્યાં આકારણી અધિકારીએ અસ્પષ્ટ અથવા અચોક્કસ માહિતી પર પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરી હોય, આવી સામગ્રીના સંદર્ભમાં પોતાનો વિશ્વાસ બનાવવાની તસ્દી લીધા વિના. આપણે નોંધ લેવાની જરૂર છે કે સંયુક્ત નિયામક, સી.બી.આઈ., મુંબઈએ ડી.આઈ.ટી. (તપાસ), મુંબઈને જાણ કરી હતી. શ્રી અરુણ દાલમિયા, હર્ષ દાલમિયા સામે કેસ નોંધવામાં આવ્યો છે અને તેમના નિવાસસ્થાન અને ઓફિસ પરિસરમાં શોધ દરમિયાન, નોંધપાત્ર સામગ્રી દર્શાવે છે કે શ્રી અરુણ દાલમિયાની 20 ડમી કંપનીઓ મની લોન્ડરિંગ અને આવકવેરા ચોરીમાં રોકાયેલી હતી. ઉપરોક્ત સંસ્થાઓમાં બસંત માર્કેટિંગ પ્રા. લિ.નો પણ સમાવેશ થાય છે. દેશભરમાં ફેલાયેલી વિગતો અને પ્રતિબિંબિત લાભાર્થીઓના વિશ્લેષણ પરથી, સી.આઈ.ટી, કોકલાતાને શંકા છે કે રહેઠાણની એન્ટ્રી આકારણી વર્ષ 2006-07 સાથે સંબંધિત છે, આ માહિતી કોલકાતાના આવકવેરા મહાનિર્દેશકને પૂરી પાડવામાં આવી છે, જેમણે બદલામાં, અમદાવાદના આવકવેરા મુખ્ય કમિશનરને જાણ કરી હતી. તપાસવામાં આવેલા રેકૉર્ડ (ફાઈલ) પરથી નોંધાયેલ તપાસના વધુ ખુલાસાને આ અરજીમાં પ્રતિબિંબિત કરવા યોગ્ય નથી. દાલમિયાસ સામે હાથ ધરવામાં આવેલી તપાસના ભાગ રૂપે કોઈપણ વધુ સામગ્રી પ્રદાન કરવા માટે અરજદારના આગ્રહને પણ નકારવાની જરૂર છે, કારણ

કે કાયદામાં એવી માહિતી પૂરી પાડવાની જરૂર છે જેના પર આકારણી અધિકારીએ કોઈ ચોક્કસ દસ્તાવેજોની સપ્લાયની જરૂર વગર તેણીને સંતોષ નોંધાવ્યો હતો. એકોરસ યુનિટેડ વાયરલેસ (પ્રા.) લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કિસ્સામાં દિલ્લી હાઈકોર્ટના નિર્ણયને અનુસરીને, આવા દસ્તાવેજની સપ્લાય ન કરવા પર કાયદાની કલમ 147 હેઠળ શરૂ કરાયેલી કાર્યવાહી રદબાતલ થશે નહીં જેના માટે આ તબક્કે ગુપ્તતાનો દાવો કરવામાં આવ્યો છે. મૂલ્યાંકન અધિકારી તરફથી અધિકારક્ષેત્રની ધારણા નવી માહિતી પર આધારિત છે, જે ચોક્કસ અને વિશ્વસનીય છે અને કાયદા હેઠળ ટકાઉ છે, તેથી પુનઃમૂલ્યાંકન કાર્યવાહીને પડકારવામાં કોઈ દખલગીરીની જરૂર નથી.

૨૨. પરિણામે, અરજી રદ કરવામાં આવે છે. નોટિસ રદ કરવામાં આવે છે. જોકે, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

(ન્યાયમૂર્તિ શ્રી અકિલ કુરેશી)

(ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી)

વિષય :

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા

ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.